

DIRVA

Nr. 104

Rugsėjis-September 9, 1960

Cleveland, Ohio

HAMMARSKJOLD PRAŠO NAUJO ST BALSAVIMO

Siūlo nuginkluoti dalį Kongo armijos

Jungt. Tautų gen. sekr. Dag Hammarskjöld paprašė Saugumo Tarybą iš naujo patvirtinti, kad visi jos nariai susilaikys nuo kišimosi į pavojaingą Kongo krizę, ir plačiau išryškinti ten veikiančios Jungt. Tautų Komandos teises ir uždavinius.

Neprastu laiku — anksčiau ryto valandomis — išsiuntinėta pranešime Jungt. Tautų gen. sekretorius pastebėjo, kad, atsižvelgiant į vis sunkėjančią situaciją paskutinėmis dienomis, būtent, pilietiniam karui siaučiant Kasai pro-

vincijoje ir pavojaingai pastrėjęs santykiams tarp prez. Kasavubu ir premj. Lumumbos, gali prireikti laikinai nuginkluoti kai kuriuos Kongo armijos dalinius.

Čia JT gen. sekretorius užsiminė Kongo "Force Publique" vienetus, kurie neseniai maistavo prieš belgų karininkus. Kiti tos armijos daliniai padeda atstatyti tvarką Kongo, Jungtinių Tautų Komandai vadovaujant.

Kai kurie diplomatiniai stebėtojai šį Hammarskjöldo reikalavimą iš naujo persvarstyti Kongo problema laiko tiesiogiai nukreiptu prieš Sovietiją, kuri Lumumbai davė transporto priemonių (lėktuvų ir sunkvežimių), kad tas galėtų savo armiją permesi į Kasai ir Katangos provincijas.

Kongo krizei pastoviai didėjant, kaip Hammarskjöld pastebėjo savo pranešime, pirmasis Jungtinių Tautų Komandos uždavinys dabar turėtų būti civilių gyventojų apsauga.

*

Chruščiovas gąsdina

Sovietijos diktatorius Chruščiovas pareiškė JAV ambasadoriui, kad jis turįs slapty informaciją, jog Šiaurės Atlanto valstybės planuojančios "naują provokaciją rugsėjo mėnesį, pasiūsdamos lėktuvų virš Juodosios jūros". -- "Bet mes esame pasiruošę, ir yra įsakytą jį numušti," pridūrė Chruščiovas.

Pasikalbėjimas įvyko JAR viceprezidento Kahali garbei suruoštamame priėmime, Kremliuje. Arabai išvykus, Chruščiovas priėjo prie JAV ambasadoriaus Thompson, su kuriuo jis nesikalbėjo jau keletą mėnesių ir padarė aukščiausią pareiškimą. Thompson paklausė: "Jei teisingai supratau, jūs padarėte labai rimtą pareiškimą; ar tai reiškia, kad kiekvienas lėktuvas, pasirodęs virš Juodosios jūros, bus numuštas?" Tada Chruščiovas atsakė, kad būsią numušti tie lėktuvai, kurie priartėsia prie Sovietijos sienų.

Thompson pareiškė, kad sovietai siunčią lėktuvus virš Aliaskos salų ir laivus į Aliaskos pakrantes. Chruščiovas tai paneigė sakdamas, kad Sovietija nesidominti Aliaska.

"Newsweek" paskutiniame numeryje sakosi gavusi žinių, kad neseniai sovietai bandė numušti kitą RB-47 lėktuvą, kuris skri-dęs Sibiro pakrante. Lėktuvui pasisekė pasprukti nuo komunistinių naikintuvų.

Leopoldvilleje Kongo parlamentas po šešias valandas trukusių debatų nutarė "paskelbti negaliojančiais" prezidento Kasavubu ir premjero Lumumbos pareiškimus, kuriuos jie vienas kitą buvo atidėję iš pareigų.

Balsavimas buvo praves-tas po dvi valandas trukusios premjero Lumumbos kalbos, kurioje jis aiškinosi turėjęs prašyti Sovietijos pagalbos po to, kai ją atsakiusios Jungtinės Tautos ir Jungtinės Amerikos Valstybės, "kurios remia mūsų priešus".

Parlamento posėdyje nedalyvavo opozicijos partijų atstovai. Vieni jų yra areštuoti, kiti bijojosi, kad gali būti areštuoti. Parlamento rūmus posėdžio metu saugojo Jungt. Tautų Komanda.

dos nariai ir čekiškais šautuvais ginkluoti kongiečiai.

Senatas, kuriame daugumą turį prez. Kasavubu šalininkai, atmetė vyriausybės kvietimą ir posėdyje nedalyvavo. Pagal "fundamentalinę įstatymą", kuris tuo tarpu pavaduoja konstituciją, tik jungtinis abiejų rūmų posėdis gali patvirtinti premjero atleidimą. Tačiau Lumumba, matyt jausdamas, kad jo pozicijos nėra stiprios ir provyriausybės kame parlamente, neprašė išreikšti jam pasitikėjimo. Jis tik prašė sudaryti komisiją būklei studijuoti.

Tuo tarpu keli šimtai Kongo kareivių, kurie skelbiasi esą lojalūs prez. Kasavubai, atvyko į Leopoldvilę ir užpuolė kalėjimą, iš jo paleisdami opozicijos vadą Bolikango. Jį Lumumba buvo areštavęs ir apkaltinęs, kad jis ruošęs atentatą prieš premjerą.

Jungt. Tautų Komanda, uždariusi Leopoldvile radijo stotį ir užblokavusi svarbiuosius aerodromus, yra pasiruošusi tolimesniam sgrindžiems žingsniams, kad išvengus chaoso padidėjimo. Radijo stotis buvo uždaryta po mieste vykusių riaušių ir prieš Lumumbą pasakant naują kalbą. Jos uždarymas sutrukdė Kongo armijos vado Lundulū, Lumumbos šalininko, grįžimą iš provincijos į sostinę.

* KANADOJE rastas nusižudęs 53 metų amžiaus estas imigrantas Alex Laak, kurį sovietai neseniai buvo apkaltinę, kad jis esąs nasis ir karo nusikaltėlis. Rugsėjo 29 sovietinė žinių agentūra Tass buvo paskelbusi, kad Laak Winnipegėje nusipirkęs namą už vertybes, kurios buvusios pavogtos iš nacių nudaiktų aukų Jagalos kalėjime. Laak į tai pareiškė, kad istorija esanti 99% pramanyta, nes jis nei buvęs nasis, nei tarnavęs vokiečių armijoje, nei ką nors žinąs apie Jagalos kalėjimą.

Rugsėjo 3 ir 4 d. Toronte įvyko Septintoji Kanados Lietuvių diena, sutraukusi minią žmonių, nes ji buvo skirta Žalgirio mūšio pergalei ir 20 metų Lietuvos okupacijai paminėti. Ta pačia proga įvyko ir Š. Amerikos tautinių šokių šventė, kurioje dalyvavo virš 200 šokėjų iš JAV ir Kanados. Nuotraukoje neseniai iš Paryžiaus atkeltas į Washingtoną Lietuvos pasiuntinybės patarėjas dr. St. Bačkis kalba į susirinkusius.

J. Garlos nuotrauka

Kanados Tautinės S-gos Centras perkeltas į Torontą

Kanados Lietuvių Tautinės S-gos skyrių atstovų IV-sis suvažiavimas buvo sukvietas rugsėjo 3 d. Toronte. Mintis, kad toks suvažiavimas yra reikalingas, kilo dar šių metų pradžioje. Tačiau įvairūs dienos rūpesčiai vietose ir dideli atstumai sulaukė kiek ilgesnį laiką sumanymo įvykdymą. Tam buvo pasirinktas Lietuvos Dienų metas.

Centro Valdybos pirmininkas K. Andriūškevičius, trumpa įžangine kalba pasveikinęs susirinkusius ir nusakęs suvažiavimo tikslą, prisiminė mūsų mirusiųsias vienminčius Montrealeio skyriaus narius: Navikėną ir M. Kriaučionį, o greta jų konsulą Kanadai min. V. Gylį. Jų atmintis buvo pagerbta tylos minutės susikaupimu.

Į prezidentūmą pirmininkui išrinkta K. Andriūškevičius (Montrealis) ir sekretorium -- V. Petraltis (Toronto).

Trečiojo LTS suvažiavimo protokolą skaitė St. Kęsgaila. Po to sekė Centro Valdybos ir skyrių atstovų pranešimai.

K. Andriūškevičius, darydamas pranešimą centro valdybos vardu, apžvelgė bendrą LTS veiklą Kanadoje ir palietė santykius su bendrinėmis organizacijomis. Pranešėjas nurodė, kad esama pagerėjimo žymių.

Pranešimuose iš vietų išryškėjo atskirų skyrių veikimo kryptis ir sąlygos, o taip pat ir kiti praktišką veiklą liečiantieji klausimai. Buvo pastebėta bendruomeninės minties gilesnis supratimas ir tuo pačiu bręstas visuomenėje jos svoris. Kartu pasisakė, kad LB negali pasidaryti vienos kurios nors politinės grupės satelitu, jina turi

daug didesnius uždavinius negu atskirų grupių nesutarimai. Aukoti mūsų bendrus reikalus politiniai susiskaldžiusių veiksmų labai yra visiškai neprasminga. Kalbėjusieji, išryškindami bendradarbiavimo galimumus reikė tvirtai pagrįstą nuomonę, kad atskiros organizacijos arba jų politiniai susigrupavimai LB veikloje turi būti lygiai traktuojami pagal priimtą Lietuvių Chartą.

Aptarus atsiirandančias įvairias problemas mūsų kasdieninėje veikloje, buvo pereita prie grynai organizacinių reikalų. O juos daugumoje sudarė įvairūs rinkimai.

Pirmoj eilėj į Tautinio Sąjūdžio Vadovybę, kurios būstinė New Yorke, išrinkta K. Kalendra (Toronto) ir K. Andriūškevičius (Montrealis).

Montrealiečių atstovų pasiūlymui perkelti Centro Valdybos būstinę į Torontą buvo pritar-ta. Į naująją Centro Valdybą išrinkta pirmininku K. Kalendra

ir nariais: J. Jankaitis, P. Kvedaras, F. Valys ir V. Petraltis. Visi gerai žinomi, veiklūs ir patyrę visuomenininkai. O tai mus džiugina ir teikia gražių vilčių ateities veikloje.

Į Revizijos Komisiją įėjo: Al. Lapinas, J. Adomaitis ir K. Andriūškevičius. Garbės Teismas, kuris jokių bylų neturėjo, paliktas tas pats.

Suvažiavimą Dirvos vardu sveikino P. Bastys, išreikšdamas padėką skyriams už iki šiol rodytą Dirvai nuosirdų palankumą, ir prašė kad tie ryšiai, kurie mus visus su Dirva jungia, amžinai pasilikytų stiprūs.

Čia pat buvo iškelta mintis pasveikinti LNT Tarybos suvažiavimą, vykstantį tuo pačiu metu Chicagoje. Sumanymas vienbalsiai priimtas.

Dar trumpai palietus spaudos ir Vasario 16 gimnazijos klausimus, suvažiavimas buvo baigtas.

P.V.

UŽUOMINOS APIE SUSITIKIMĄ SU CHRUŠČIOVU

Prez. Eisenhoweris spaudos konferencijoje pareiškė, kad galimybės jam susitikti su New Yorkan atvykstančiu Sovietijos diktatoriumi Chruščiovu esančios "labai, labai mažos", nebent pastarasis iš anksto sutiktų su tam tikromis "sąlygomis". Viena iš jų: rusai turėtų paleisti nuo liepos mėnesio kalnamus RB-47 įgulos narius, ko Washingtonė nesitikima. Kitų sąlygų prez. Eisenhoweris neminėjo.

Chruščiovas į New Yorką atvyksta rugsėjo 19 laivu Baltika, kuris išplauks iš vieno Baltijos uosto. Laivas Baltika yra vėliavinis sovietų prekybinio laivyno laivas, anksčiau vadintas Molotovo vardu, bet pastarajam patekus diktatoriaus nemalonėn, tas vardas buvo pakeistas van-

denyje, prieš laivą grįžtant į Sovietiją, vienu metu su daugelio miestų, fabrių ir kolchozų vardu, anksčiau vadintų to seno bolševiko pavarde.

* PREZ. EISENHOWERIS spaudos konferencijoje pareiškė, kad dviejų Tautinės Saugumo Agentūros tarnautojų pabėgimas į Maskvą parodė, jog reikią iš pagrindų pertvarkyti valstybės tarnautojų samdymo ir patikrinimo sistemą. Pentagone, kaip patirta, ta sistemos reorganizacija jau esanti vykdoma. Taip pat sudaroma speciali atstovų rūmų komisija, kuriai bus pavesta "pagrindinai iširti" žvalgybos įstaigų tarnautojų parinkimo metodus. Jos pirmininku bus Paul J. Kilday, demokratas iš Teksaso.

KAIRĖJE: Grupė Kanados lietuvių VII-je Lietuvių Dienoje su Toronto miesto meru, iš dešinės: J. Simanavičius, Toronto miesto meras Neuthon Phillips su poniu, Matulionis, S. Kęsgaila ir kiti.

J. Garlos nuotrauka

Iš pasaulinės politikos užkulisių

PAVOJINGIAUSIOJI KRIZĖ

SED propagandistai mano (tikinsia) Berlyno šeiminkes, kad geriau būtų, jei jos gruodžio 5 nedalyvautų rinkimuose į naująjį Berlyno magistratą, kuris dabar posėdžiaus Vakarų Berlyne, Komunistų organe "Naujoji Vokietija" skelbiama:

"Šeiminkė Vakaruose: Ar tu, atiduodama savo balsavimo lapelį, nori patvirtinti, kad sutinki su esama padėtimi? Ar tu nori patvirtinti, kad esi patenkinta elektros srovės išjungimais, menku dujų kiekiu, šviesos ir šilumos neturinčiu butu, be to, dar įlyja, amžinai maitinimusi iš konservų dėžučių, Vakarų markės iššauktais sunkumais? Gruodžio 5 atsiskaityk su skaldytojais: neik balsuoti!"

Kelias dienas prieš rinkimus Berlyną nustešina naujas komunistų sąmokslas.

Buvusiame operetės teatre sovietai lapkričio 30 sudaro rytinio sektoriaus magistratą. Vadinamu vyr. burmistru paskiriamas Fridrich Ebert, buvusio Vokietijos prezidento sūnus.

Berlynas dabar jau galutinai suskaldytas. Pasiruošimai magistrato rinkimams rusų sektoriuje jau seniai sustabdyti, to sektoriaus berlyniečiai negali eiti prie urnų. Tačiau komunistams to dar neužtenka. Jie triukšmą ir jėga griauja kitų partijų susirinkimus ir priešinkiminius mitingus, kurie dažnai baigiasi muštynėmis. SED pareigūnai griebiasi ir kitų priemonių, kad tik sukrėstų berlyniečius...

Buto skambėjimas paspaudžia odiniu apsiaustu apsilvilkęs vyras. Senyva moteris pradaro duris ir žiūri pro plyšį į svetimąjį.

--Ar galiu truputį pasikalbėti? -- klausia nepažįstamasis. --Norite ką parduoti? Mums nieko nereikia.

--Ne, ne, nesirūpinkite,--sako svetimasis, ir jo balsas skamba kiek paslaptinai. --Aš atėjau jums tik patarti. Dėl jūsų vyro saugumo.

Moteris išsigąsta:

--Mano vyro? Ar jam kas atsitiko? Dėl Dievo meilės, sakykite!

--Ne, taip blogai dar nėra, bet jis turi būti atsargus. Žinote, mano svainis dirba pas rusus ir žino iš pirmųjų šaltinių...

--Ką iš pirmųjų šaltinių?

--Na, rusai tuoj po rinkimų įžygiuos į Vakarų sektorius. Ir tada, aš pagalvoju, būtų geriau įspėti žmones, kad jie visai neitų balsuoti. Nes, jeigu į Ivano rankas pateks balsuotojų sąrašai, na, jūs suprantate, kas gali atsitikti.

--Idijote! -- sušunka moteris, užtrenkdamą duris, bet ją jau pradeda kankinti nerimas. Ji pasipasoja vyrui.

--Niekai, -- numoja tas. --Žinai, ką tai reiškia: nervų karas.

Berlyniečių nepaveikia nei gandai apie rusų kariuomenės įžygiavimą, nei pranešimai apie Rytų Berlyno policijos ruošimą pilietiniam karui. 83,9% turinčių teisę balsuoti renka vieną iš trijų demokratinių partijų. Ernst Reuter dabar jau galutinai patvirtinamas vakarinių Berlyno sektorių vyr. burmistru.

★

O po kelių dienų amerikiečių karinės valdžios rūmuose sėdi keletas ponų iš Washingtono ir nagrinėja Berlyno situaciją.

Plk. Howley, kuris taip pat pakviestas į pasitarimą, skeptišku žvilgsniu dairosi į juos, nes tie ponai iš valstybės departamento paruošė studiją apie Berlyno krizę.

--Ar aš galiu tą studiją pamatyti? -- paklausia Howley.

Jis nelabai vertina vadinamuosius ekspertus. Jis skaito. Purto galvą. Studijoje prirašyta visokių galimybių Berlyno blokadi baigti, pradedant skubiu kompromisu tarp JAV ir Sovietijos ir baigiant pasiūlymu, kad blokada būtų baigta prievarta.

--Jūs planuojate susitaikyti,

NEMATO IŠ KVAILUMO AR NEAPDAIRUMO

K. JURGUTIS

Šiandie, vykstant šaltajam karui, šio pasaulio politinė situacija yra taip sujaukta, jog reiktų begali suprasti ir susigaudyti, kur tiesa, o kur apgaulė ir melas.

Nesenai pasibaigė Amerikos lakūno Powers sovietiniu mastu surežisuotas bylos spektaklis, kuriame net sovietų Nikita ir Amerikos Ildis ėmėsi aktorių vaidmens. Nenagrinėjant, kuris iš jų geresnis aktorius, reikia pripažinti, kad didžiulį politinį ir propagandinį kapitalą iš to spektaklio Nikita susikrovė. Ne vien dėl to, kad visa sovietinės propagandos mašina (spauda, radijas, televizija, Powers kaltintojas ir net "gynėjas") turėjo progos spaudyti į Dėdės Samo barzdą, bet dėl to, kad jam talkon atėjo ir šimtai užsienio spaudos reporterių.

Kam teko mokyti logikos, tas žino, kad dažnai žmonės iš visumos dalies daro išvadą ir apie tos dalies visumą. Ir atvirkščiai. Jei, pav., lietuvis padarė kur kiaulystę, tuoj daroma išvada, kad ir visi lietuviai tokie. Ir atvirkščiai, jei grupė lietuvių kur gerai pasireiškė, tai sprendžiama ir apie lietuvių Vytautą, kad ir jis turi būti geras. Čia ir susiduriame su taip vadinama logikos klaida, nes iš vieno lietuvių elgesio negalima spręsti apie visą lietuvių tautą ir jos grupę, iš grupės -- apie pavienį lietuvių. Dabar tą daugelio žmonių daromą logikos klaidą sovietai meisteriškai išnaudoja savo propagandai. Aišku,

--jaučiasi Howley,--žudikams dar nespėjus nuo savo rankų nusišluostyti kraują. Jūs ignoruojate milžinišką demokratijos demonstraciją per rinkimus ir parduodate Berlyną tuo metu, kada jis kovoja dėl reikalo, kuris yra ir mūsų reikalas.

Nepatenkinti ekspertai žvalgoši tarp savęs ir į pulkininką, kurio veidas paraudęs iš pykčio.

--Bet gi tai dar tik studija, --teisinasi vienas.

--Aš norėčiau, kad būtų paruošta studija apie tai, kaip sustiprinti kontra - blokadą,--murma pulkininkas.

Nes vis dar iš Vakarų zonų teka prekės į Vid. Vokietiją ir rytinį Berlyno sektorių. Kaip tik tomis dienomis buvo aptikti pėdsakai plataus masto plieno šmugelio iš britų zonos į rusų zoną.

★

Lapkritį ir gruodį berlyniečiai su vis didėjančiu susirūpinimu žvalgoši į dangų. Po penkioliką dienų tais mėnesiais miestą suklasto mirtinė ramybė. Dangus tyli. Joks lėktuvas nenusileidžia Tempelhofo, Gatovo ir Tegelio aerodromuose.

Tais ilgais žiemos vakarais berlyniečiai pajunta, ką reiškia gyventi apsuptame mieste. Tik žvakžių mirksėjimas nušviečia šaltus butus. Beveik nėra kuro. Vakarinė miesto pusė tomis valandomis atrodo išmirusi. Bet netrukus pradeda ilgėti dienos, ugdydamos naujas viltis. Mieste sklinda nauji gandai...

(Bus daugiau)

jie tai išnaudojo ir lakūno Powers byloje.

Apiplėšę okupuotas valstybes, jie įsirengė pavyzdinių kolchozų, mokyklų, vaikų darželių ir net kalėjimų bei darbo stovyklų užsieniečiams parodyti. Užsieniečiai, visa tai pamatę, stebisi Sovietų pažanga ir savo laikraščiuose panegrikas rašo.

Šimtai užsienio korespondentų, didžiausio smalsumo pagauti, nusklubėjo pažiūrėti kalėjimo, kur Powers buvo patalpintas bylos metu, ir darbo stovyklos, kur neva jam teks užbaigti bausmę. Grįžę sėda prie rašomųjų mašinėlių ir rašo: "Tik sargybos ir spygliuotų vielų tvora parodo, kad tai yra kalinių stovyklos. Tai nėra kalėjimas, bet kalinių nuosavi namai. Tik kaliniai nusiskundė, - rašo korespondentas iš Anglijos, -- kad filmos, rodomos du kartus savaitėje, esančios senos. Langai papuošti užuolaidomis. Lovos švarios. Pagalvių užvalkalai ir rankšluosčiai keičiami kas dešimtą dieną. Plius radijo, šachmatų ir domino žaidimai, gitaros, gėlynai, pamokos, bibliotekos..."

Ir ką gi? Betruksta vodos ir moterų. Jei dar ir tokį priedą Nikitos propagandistai būtų smalsiesiems užsienio reporteriams parodę, tai, be abejo, jie būtų rašę: "Ne kalėjimai, bet tik pasilinksminimų namai yra Sovietų Sąjungoje". Gal ne vienas ir pats būtų susigundęs pernaktuoti... O kad tas reporteris būtų nors kiek patyrinęs atokiau nuo spygliuotų vielų vykstantį, taip vadinamą laisvųjų sovietinių piliečių gyvenimą, nekalbant apie kitus kalėjimus ir darbo stovyklas Sibire, kur kankinama milijonai nekaltų žmonių, jis būtų pamatęs tikrą šios žemės XX amž. pragarą. Tačiau Sovietijoje tokių tyrinėjimų neįmanomi. Čia reikia matyti tai, kas rodoma, ir kalbėti su tuo, su kuo leidžiama. Jei pabandyti kur nukrypti, tuoj suims, prikabsins šnipio etiketę ir dar nubaus.

★

Sovietų "turistai", apvažinėję Ameriką, sugrįžę Maskvon, parašė kolektyvinį reportažą, pavadindami "Jungtinės Valstybės sovietų turistų akimis". "Supažindinę" Ivaną su Washingtono, New Yorko ir kitais Amerikos miestais ir jų istorija, šitaip porina: "Kalbant su Betty Conrad iš San Francisco, matėsi, kad šeima gyvena labai kukliai. Max uždirba dešimtį tūkstančių į metų, -- sakanti Betty, -- bet mes neturime automobilio. Turime tik vieną dviratį visai šeimai. Neturime nė elektrinio pečiaus, nė skalbimo mašinos, nė televizijos. Dar laimė, kad Molly pristatinėja iš sūrio iškeptas mano bulkutes, ir taip aš pasidarau truputiuką pinigų..."

Tavorščius Ivanas, perskaitęs kolektyvinį (vienas juk gali pameluoti?) reportažą, susidaro įspūdį, kad jau sovietai Ameriką pralenkė. Jei šeima, uždirbdama dešimtį tūkstančių, taip kukliai gyvena, tai ką bekalbėti apie tuos bedarbius, kurių Amerikoje milijonais skaičiuojama?.. Aišku, jie badauja...

O kas gi tų melagių "turistų" kolektyvui pasakys, kad jie begėdiškai meluoja? Kas vargšui Ivanui įrodys, kad Amerikos bedarbis šimtą kartų geriau gyvena negu jis dirbdamas? Kas jį įtikins, kad amerikietis, uždirbdamas dešimtį tūkstančių, žymiai geriau gyvena už jo kolchozo pirmininką ar fabriko direktorių? Iš kur jis sužinos, kad už dešimtį tūkstančių galima nupirkti penkis automobilius, arba 250 puikių vyriškų kostiumų, arba 150 dviračių, kuriais Amerikoje tik vaikai tevažinėja? Kaip jam įrodyti, kad jis per visą savo varganą gyvenimą Sovietijoje tiek uždirbti nepajėgų?

Deja... tenka pripažinti liūdną faktą, kad reporteriai ir iš rytų ir iš vakarų, muliną skaitytajai akis ir vynioja į Nikitos pinkles. Tik vieni tai daro sąmoningai, o kiti -- iš kvailumo ar neapdairumo.

BEST WISHES
To All The Lithuanian People

James J. Livingston

CANDIDATE FOR

SHERIFF

GENERAL ELECTION NOVEMBER 8, 1960

20 metų tos srities
praktika

VOKIŠKŲ RADIOJO
APARATŲ TAISYMAS

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARDUODA TELEVIZIJOS
IR TELEFUNKEN RADIOJO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

JŪSŲ DRAUGAMS

DIRVOS
BŪTINAI
REIKIA

DIRVA jau eina triskart per savaitę, ir ji vis turtėja žiniomis bei vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo.

KAS DIRVOS NESKAITO - DAUG NUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso
geriausio?

Jūs verčiau jiems tai p a d a r y k i t :
pasirūpinkit, kad jie gautų D I R V A !

Tada Jūsų linkėjimai jiems pildysis
pusantro šimto kartų per metus!

Užpildykite ir atsiųskite mums šią atkarpą:

D I R V A
6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

PRADEKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovaną, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius — \$2.00 ☐

už 6 mėnesius — \$4.00 ☐

už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokesį, jei užsakote kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

PARDUODAMA SENA ALAUS IŠVEŽIOJIMO (DISTRIBUTOR)

FIRMA IRSODA BOTLING FABRIKAS

Visos automatinės mašinos ir reikmenų atsargos. Trys vyrai gali išlaikyti. Interesuojamės tik rimtais ir susidomėjusiais asmenimis. Jokių nerimtų pirkėjų. BEN KRALIK, 93 Warwick St. Newark, N.J., Market 2-5270

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA
Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikiu su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KĄZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanas, Pres.

Sibiro tremtinio atsiminimai (50)

PALIEKAM RYTŲ VOKIETIJĄ

Sustojus traukiniui ateina speciali komisija. Ji smulkiai viską patikrina: dokumentus, daiktus, ilgai žiūri fotografijas.

— Kur yra dukters mokslo vadovėliai?

— Mes juos prieš išvažiuojant pardavėm.

— Nejaugi jūs nesivežate jokių knygų, o tik šita maldaknygė? — rodo rastą močiutės giesmių knygą.

— Neturime daugiau jo-

atsiminsų adresą. Vienas paima vokus, įduoda pro adarą vagono langą stovintiam rusų kareiviui ir liepia jam įmesti į matomą pašto dėžę. Dar kiek pačiu-pinėję daiktus ir apleidžia mūsų kabiną.

Stoviu rūkydamas papirosą kolidoriuje. Viena moteris, stovėdama prie lango, verkia. Atėjęs vyras aiškina, kad iš jos paėmė nemažą kiekį skutimosi peiliukų.

dirbant matosi, bet rečiau negu Rusijoje. Turbūt dar ne visur kolchozai? Vakare pravažiuojam Varšuvos šviesas.

Rytojaus ryte privažiuojam Frankfurt prie Oderio. Čia Lenkijos pareigūnai vėl daro atžymėjimus dokumentuose. Nuplėšia vieną taloną, prilipintą jų atstovybės Maskvoje.

Aplanko mus jau Rytų Vokietijos pareigūnai. Keleiviai daugumoj keičiasi. Ilpę vokiečiai gana gražiai pasipuošę. Dauguma šviesesniais vasariškais kostiumais ir nešioja skrybeles. Pro langą matosi daug es-faltuotų kelių ir gražūs mūrinių namai. Laukuose matosi piktžolių plotai, kaip ir Rusijoje.

Pasakojo man dar Sibire rusai, kurie grįžo atlikę karinę tarnybą Rytų Vokietijoje. Jie su pasigardžavimu kalbėjo, kaip ten žmonės gražiai ir gerai gyvena. Jie rodė parsivežtus laikrodžius ir drabužius. Man neatrodo, kad vokiečiai daugiau, negu mes dirbom. Aišku, juos palaiko Maskva. Juos geriau šeria, kaip ūkininkas bekonorėdama jį paskiau papiauti...

Privažiuojam Berlyną.

— Na, tėvuk, teiraukis kuriuo miesto traukinėliu turim važiuoti į "Celiuliozo daržą".

Pro traukinio langą matosi ne tik gražus miestas, bet ir nuo karo dar likusių griuvėsių.

Privažiuojam stotį "Celiuliozo daržą" mus sutinka Raudonojo Kryžiaus sesutės. Jos mus įveda į stoties požemius įrengtą Raudonojo Kryžiaus misiją. Mus pavalgydina gerais pietumis. Dukteris vaišina šokoladu.

Čia susipažįstam su tuo pačiu traukiniu atvažiuoju vienu vokiečiu. Jis bado metu pabėgo iš rusų belaisvių lagerių ir gyveno Lietuvoje. Karo belaisviais jau seniai pasikeitė, o jis tik dabar gavo teisę išvažiuoti. Jis gerai kalba lietuviškai.

— Lietuvoj suradau gerų žmonių, kurie išgelbėjo

Rochesterio lietuvių jaunimas, dalyvavęs Toronte įvykusioje VII-je Lietuvių Dienoje, į Scarborough areną įneša JAV, Lietuvos ir Kanados vėliavas.

J. Garlos nuotrauka

mano gyvybę. Nors ir vėliau už kitus, bet kaip matyti gyvas, važiuoju pas savo gimines į Vak. Vokietiją, — baigė pašnekėsi Oskaras.

Mums sesutės atnešė Raudonojo Kryžiaus lėšomis nupirktus bilietus. Ir mes išeinam tęsti kelionės.

Vakarų Berlyno dalyje matosi naujų ir labai modernių, gražių pastatų. Po kiek laiko persėdam į kitą traukinį ir vėl mus tikrina Rytų Vokietijos pareigūnai.

— Kada mes pagaliau išvažiuosim iš Rusijos valdomų žemių? Man jau ir galva apsisuko ir nieko negaliu suprasti, — skundžiasi nerimaudama žmona. Ir tikrai sunku tai suprasti. Prie Elbės upės jau ketvirtą kartą pervažiuojam Vokietijos rubežius.

— Jau daugiau rubežių nerasime, — ramina žmoną, kuri juos pervažiuojant visuomet nerimavo.

Rytų Vokietijos pareigūnai padaro atžymėjimus dokumentuose ir atplėšia Rytų Vokietijos konsulato prilipintą taloną. Po kiek laiko jau Vakarų Vokietijos geležinkelietis tikrina bilietus ir neprašo parodyti jokių dokumentų.

Kitam numeryje: Atgauname laisvę, žmonių vardą, bažnyčią.

GERIAUSIAS KLIENTAS

Henri Troyat

Henri Troyat — populiarius ir produktyvus prancūzų rašytojas, gimęs 1911 metais Maskvoje, po bolševikinės revoliucijos 1920 metais su emigrantais tėvais atsikėlęs Paryžiuje, kur mokėsi ir studijavo, įsigydamas teisininko diplomą. 1938 metais gavęs Goncourt premiją, metė valdinę tarnybą, pasižvelgdamas vien literatūrai. Rašo romanus, literatūrines monografijas, dramas. Viena pasakyme apie save jis pastebi: "Mano būtiniausias knygos yra Larousse žodynai ir Gogolio Mirusios Sielos, Geriausiu šių laikų romanu laikau Winston Churchillio atsiminimus".

Euterpų šeimos krautuvė buvo patogioje vietoje, visai arti kapinių. Tamsiai žalia, akiai maloni namo spalva kiek švelnino lentinį fasadą. Virš dešiniojos vitrinos buvo auksinėmis raidėmis užrašyta: "Amžinajam atminimui. Vainikai iš celiuliozės ir galvanizuoto metalo." O virš kairiosios:

"Kam po visą Paryžių lakstyti, jei nori gedulo vainiką įsigyti? Didžiausią pasirinkimą, išimėk."

Rasi tik čia, Euterpų klautuvėj! Tai nebuvo vienas iš prekybinių mėgstamų tos rūšies pasigyrimų, kurių vertė gan greitai, savo pačių nuostolių, pastebėdavo klientai. Jau dvidešimt penkerius metus Euterpų šeima laikė tą krautuvę, ir per tą laiką visi kvartalo konkurentai vienas po kito turėjo atsakyti pastangų uždirbti jiems kelią. Tas pasirinkimas, be kita ko, buvo teisingas atlyginimas už tikrai pažymėtus prekybinius ir meninius sugebėjimus. Visada stengdamiesi patenkinti klientus iš-

statytų modelių kokybe ir kaina, Euterpai nevengė jokių naujėnių skausmo parodymo per paskutinį atsisveikinimą srityje.

Tikrėnėje ponia Euterpienė, kaip ir dažnai gyvenime atsitinka, buvo tikroji prekybos siela. Ta aukšto ūgio, liesa, raumeninga ir šlepi moteris tempė paskui savo smulką ir apvytusį vyrėlį. Kai ji pasakydavo "Viktorai!" — jis krūptelėdavo, tartum pamatęs revoliutą, nukreiptą į jo širdį. O kai ji praedama paglostydavo jo plaukus, jis įtraukdavo galvą tarp pečių — su skausminga veido išraiška, kurioje buvo pastebimas kaltumo jausmas.

Jie neturėjo pardavėjo, ir Viktoras buvo silpnos struktūros, todėl ponia Euterpienė turėjo atlikti ir sunkius fizinius darbus: ji išskrudavo ir sunešiodavo į vietas dėžes, dūsdama kaip ristikas, su bronziniais, marmoriniais ir tažyto almens dalykais. O Viktorui niekas nepriėjo, išdėliojant stiklinius perlus misinginiuose rėmuose.

Ponia Euterpienė girdavosi kaimynams, kad jos vyras turįs fėjos švelnumo pirštus.

Vieną vakarą, kai ponia Euterpienė prieš pat krautuvės uždarymą tvarkė krautuvės kasą, vidurinė nepažįstamas žmogus, kuris galėjo būti septyniadešimties metų. Tai buvo liesas vyras iš paprastųjų luomo, nes savo švarko atlapecinėjimo jokio ordono kaspinėlio. Jo mintyse paskendęs veidas leido spėti, kad tai esama kliento su rimtomis pirkimo intencijomis. Norėdama paskatinti jo pasiryžimą, ponia Euterpienė paklausė malonių balsu:

--Kuo galiu tamstai patarnauti, mielas pone?

Ir jis atsakė:

--Aš norėčiau pasižiūrėti vainikų.

--Bet labai prašau, mielas pone, — maloniai nusišypsodama pakvietė ponia Euterpienė. --Kokią sumą numatote išleisti?

--Kaina nevaidina jokios rolės.

Tokios įžangos paskatinta, ponia Euterpienė nusivedė svečią prie prekų. Į krautuvės sieną atremti, ten gulėjo ištisi kalnai tamsių spalvų vainikų. Ten buvo vainikų iš metalinių lauro lapų, iš nedidžiųjų rožių, nerūdijančių neužmirštuolių, nepūstančių girliandų. Ir jie visi skelbė žmogiškojo liūdesio nepraėjimą. Buvo ten vainikų kiekvienai piniginei ir kiekvienam skausmui. Vienur ar kitur iš tamsios vainikų masės kyšojo violetiniai kaspiniai: Mano gerai! motinai! — Mano brangiam tėvui! — Mano mylimam broliui! — Mano geriausia pusbroliai! — Mano nepamainomam žentui!... Be didelių pastangų kiekvienas individualus skausmas šiose formulėse atradavo savo vietą. Labai retai pasitaikydavo, kad pirkėjas pareikalautų kitiško teksto, norėdamas savo liūdesiui suteikti ypatingą atspalvį.

--Kaip matote, — kalbėjo ponia Euterpienė, — esame viskuo pasirūpinę. Kiekvienam skausmui savą etiketę. Ir jokių nemalonių staigmenų, vainiką gavus.

Ponia Euterpienė visada stengdavosi neįžeisti pirkėjo jausmų įkyriais siūlynimais. Ji kalbėdavo su užuojautos gaubiamu mandagumu apie prekės kokybę. Ji gerai iš patirties žinojo, kaip sunku vainiko arba paminklinės lentos pirkėjo mintį nukreipti nuo fakto, kad pardavėjo laimė remiasi pirkėjo nelaime.

Tai, mandagiai, švelniai, tartum pati pergyvendama kliento nelaime, ji atsargiai pastebėjo: --Labai dažnai ponams, kurie yra ištikti skausmo, būna sunku pasirinkti, ir jie paima pirmą pasitaikiusį dalyką. Jei man būtų leista tamstai patarti...

--Man nereikia jokių tamstos patarimų, — pasakė vyras.

--Neužmirštuolės jau iš tolo krinta į akis, — nekreipdama dėmesio, tęsė ponia Euterpienė, — bet žibutės, kurias mes gaminame, sukausto dėmesį savo tiesiog diskretišku išpildžiu. O porcelaninės rožės siūlyčiau švelnaus amžiaus arba moteriškosios lyties išsiskyrusiems su šiuo pasauliu. Ar būtų labai nukenkta, jei aš paklauskiau, koks giminytės laipsnis jus riša su amžinybės nuėjusiu?

Po tų žodžių nepažįstamojo veide pasirodė fizinio skausmo

ženklai. Jo žvilgsnis sustingo. Jo lūpos susičiaupė. Jis giliai atsiduso ir sumurmėjo:

--Giminytės laipsnis?

--Taip, — tęsė ponia Euterpienė, — Ar tai vyras, ar moteris?

--Vyras.

--Kokia jo giminytė su tamsta?

Pirkėjas pakėlė galvą ir piktai pažvelgė į ponia Euterpienę:

--Tamstos smalsumas stebina mane, ponia!

--Tai ne smalsumas, — sumišo ponia Euterpienė, — Man reikia paprašyti tamstos informacijų, kad žinočiau, kokio vainiko pagėdaujate -- tėvui, ar broliui, ar pusbrolui...

Vyras pakėlė ranką, nutraukdamas tą tragišką išskaičiavimą, ir pasakė:

--Norėčiau po vieną vainiką kiekvienam giminytės laipsniui.

(Bus daugiau)

ATVYKS 5000 TREMTINIŲ

Naujas imigrantų į JAV įstatymas jau veikia. Pagal jį bekvotos atvyks keli ar keliolika tūkstančių tremtinių. Nustatyta, kad tremtiniai bus renkami iš Austrijos, Prancūzijos, Vokietijos, Graikijos ir Italijos. Ten tremtiniai jau registruojasi.

Registracijos blankų galima gauti JAV konsulatuose ir Balfio Centre. Spėjama, kad pagal šį įstatymą iki 1960 m. gruodžio 30 d. galės atvykti į JAV pirmieji 5,000 tremtinių. Pirmenybė teikiama esantiems oficialiose stovyklose, neoficialiose stovyklose, niekur neišsikūrusiems.

Tremtinio įrodymo dokumentas bus: London ar Convention Travel Document, IRO, OFPRA ir panašūs asmens liudijimai. Kelionpinigius, atrodo, padės parūpinti tarptautinės organizacijos.

Užinteresuotieji šia privilegija turėtų tuoj pat susisiekti su JAV konsulatu Vokietijoje, Austrijoje, Italijoje arba su Balfio galiotiniais.

BALF liepos ir rugpjūčio mėn. išsiuntė arti 350 vaistų siuntinių į Lietuvą ir SSSR. Pasiųsta taip pat ir 50 medžiagų siuntinių, daugumoje Balfio lėšomis apmokėtų.

Vaistų siuntinukai dar iki rugsėjo 15 d. siunčiami be receptų. Po tos datos į kiekvieną siuntinuką teks dėti specialų iš Lietuvos ar SSSR gautą receptą, bet, atrodo, tie receptai nebus lengvai duodami.

Paskutiniai vaistų siuntinukai buvo siunčiami tik oro paštu, teko juos skubiai supirkinėti, tad ir išlaidos buvo žymiai didesnės.

Paskutiniu laiku didesnius kiekius Balfio centrui prisuntė Clevelando skyrius (1,000 sv.), Detroitas 375 sv., Rockfordas 185 sv., Aušros Vartų parapija N.Y. 82 sv. Liepos ir rugpjūčio mėnesiais gauta per 2,500 svarų rūbų ir avalynės.

Rūbų Vokietijoje esančių tremtinių vis dar yra vertinami, tačiau geroka jų dalis siunčiama lietuviams į Lenkiją individualiais siuntiniais.

Važiuojant per Lenkiją vėl norisi pro langus pasižiūrėti. Čia matosi vieną arklį pasikinkę ariantieji žemę ūkininkai. Didelėmis grupėmis dirbant matosi rečiau negu Rusijoje. Tur būt dar ne visur kolchozai.

Vyt. Raulinaičio iliustracija

kių knygų, bet prašau tikrinti.

— Kodėl nepardavei paskolos lakštų?

— Aš jam trumpai paaiškinau kaip buvo.

— Jūs per rubežių pravežti draudžiama.

— Jeigu draudžiama tai pasiimkit.

— Ne, mes negalim imti. Paskui nuvažiuos sakys kad tave apiplėšėm.

— Neimsite, tai aš suplėšysiu ir išmesiu pro langą.

— Ne, ir tai negerai. Tu geriau sudėk juos į voką ir pasiųsk savo pažįstamiems.

Pagalvojau, kad yra ir toks mandagesnis paėmimo būdas, tat sukūšęs į du laikinius vokus, užrašau pirmą

Ji Lenkijoje su jais būtų padarusi žinią.

Traukinio vagonai kėlimo kranais pakeliami ir viršų ir išstumiami platūs, rusiški traukinio ratai. Įstumia siauresnių bėgių tolimesniam važiuvimui.

Prastovėjęs traukinys virš dviejų valandų pradeda važiuoti. Ateina lenkų kontrolieriai. Jie daugiau kratų nedaro, tik tikrina dokumentus darydami specialius atžymėjimus.

Čia mums norisi vėl pro langus pasižiūrėti. Važiuojant per Rusiją, laukuose matėsi daugiau traktorių, o čia matosi vieną arklį pasikinkę ariantieji žemę ūkininkai. Didelėmis grupėmis

ŠALTAS ORAS ANKSTI PRASIDEDA SSSR
SIUSK dovanų siuntinį su drabužiais savo draugams ir giminėms. Daryk tai dabar — SIUSK per

Cosmos Parcels Express Corp.

Licensed by Intourist

Kiekvienas siuntinys apdraustas. Pristatymas garantuotas. Gavėjas nieko nemoka.

Visuose mūsų skyriuose yra rudens ir žiemos reikalams didelės pasirinkimas daiktų žemomis kainomis. Aplankykite mūsų jums artimiausią skyrį, kur gausite visas informacijas.

Mūsų skyriai:

Licensed by Intourist

NEW YORK 3, N.Y., 39 - 2nd Avenue -- Tel: AL 4-5456
BROOKLYN 7, N.Y., 600 Sutter Avenue -- Tel: DI 5-8808
LAKEWOOD, N.J., 128 - 4th Street -- Tel: FO 3-8569
PATERSON 1, N.J., 99 Main Street -- Tel: MU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street -- Tel: LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson Street Tel: HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury Street -- Tel: SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich., 9350 Jos. Campan -- Tel: TR 3-1666
CLEVELAND 13, Ohio, 2883 W. 14th Street -- Tel: TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Avenue -- Tel: BR 8-6966
SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter Street -- Tel: FI 6-1571
NEWARK 3, N.J., 428 Springfield Avenue -- Tel: BI 3-1797
PHILADELPHIA 41, Pa., 4925 Old York Rd. -- Tel: DA 4-4401
SPRINGFIELD, Mass., 1716 Main Street -- Tel: RE 2-7163
WATERBURY, Conn., 6 John Street -- Tel: PLaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 414 Schriber Ave., N.W. -- Tel: --GL 8-2256

PASSAIC, N.J., 211 Monroe Street -- Tel: PR 3-0979
DETROIT, Mich., 730 Michigan Avenue, -- Tel: VI 1-5355
VINELAND, N.J., West Landis Avenue, Greek Orthodox Bldg.
Šis skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Komunistinis mitingas Jungtinėse Tautose

Rugsėjo 20 d. Jungtinėse Tautose prasideda nauja sesija. Į ją ruošiasi atvykti Chruščiovas ir atsivežti visus satelitinius vadus. Esą, Maskvai vadovaujant, prieš mėnėsį taip buvo nutarta Bukarešte. Ir net išdirbta programa, ko Chruščiovo ir visų satelitinių vadų suvažiavimas į Jungtines Tautas turi siekti.

Chruščiovo, o tuo pačiu ir visų satelitinių vadų siekiuose įrašyta: Amerikos agresija prieš sovietus, pagalba Afrikos tautoms, laisvų zonų sudarymas ir garantavimas Oder-Neisse sienos. Taigi komunistinei propagandai vietoj iki šios. Čia ir visos valstybės, išskyrus satelitines, gali apkaltinti, o jau ypač Ameriką, ir "taikių planų ateičiai" gali saujuoms pažerti. Tik, žinoma, tokių, kurie patiems sovietams labai naudingi.

Chruščiovas gerai žino, kas čia atvažiavęs galės suorganizuoti tikrą komunistinį mitingą, koks kitur taip gerai neišeitų. Jungtinės Tautos yra didžiausia ir geriausia auditorija, iš kur lengviausiu keliu ir garsiausiai pasklinda visos kalbos. Čia visa didžioji pasaulio spauda turi savo atstovus. Čia geriausiai pasinaudoti pačių amerikiečių laikraštinių kalbų, kaltinančių Ameriką.

Kiek jau žinoma iš padarytų pareiškimų, tai Chruščiovui vargu teks pasimatyti su prezidentu Eisenhoweriu, nors atrodo, kad Chruščiovo kelionė yra ir tai numatyta. Ir, žinoma, jei Eisenhoweris nusileistų ir Chruščiovą į Washingtoną pasikviestų ar kur kitur susitiktų pasikalbėjimams, padarytų nedovanotiną klaidą. Juk tas, prasta kalba kalbant žemiausios rūšies muzikas, organizavęs konferencijos išdraskymą Paryžiuje ir prezidento Eisenhowerio neįsileidimą į Japoniją, vėliau tik šaipytųsi.

Su Chruščiovu neturėtų susitikti ir abu JAV prezidentiniai kandidatai. Juk jei jie susitiktų, tai tuo pačiu būtų duotas antausis ir prezidentui Eisenhoweriui. Ir man atrodo, kad demokratų kandidatas į prezidentus J. F. Kennedy, užklaustas, ar jis manęs susitikti su Chruščiovu, atsakęs, kad susitiktų tik tuo atveju, jei susitikime dalyvautų ir respublikonų kandidatas R. Nixon, taip pat padarė klaidą. Jis turėjo atsakyti, kad susitikti, šiose aplinkybėse, galis tik tada, kada su juo susitiks ir prezidentas Eisenhoweris. Prezidentą Eisenhowerį šiuo atveju negalima apeiti, nes tuo apėjimu būtų duota suprasti, kad Amerika kalta.

Chruščiovą į Jungtines Tautas atvykti niekas negali sutrukdyti. Jis šiuo atveju tiesioginiai nevyksta į JAV. Bet ar Chruščiovą neįmanoma pasitikti, ypač iš pavergtų tautų atstovų suorganizavus, tokiomis demonstracijomis, kokių jis nenorėtų matyti? Ar jam negalima taip pat suorganizuoti kelių svarių punktų programą, kurioje būtų išskirti visų pavergtų tautų klausimai? Ar negalima išskirti visus sovietų prasikaltimus anapus geležinės uždangos?

Viskas galima, tik reikia, kad kas nors darytų. Kol visokių kaltinimų nepasistengs atremti pačių sovietų pikčiausiais darbais, tol bus sovietams nuolankiaujama. Tol jie savo rankose turės puolimo iniciatyvą ir tuo pačiu, komunistinės sistemos nepažįstančių, didžiausį klaidinimą. Kol juos nepažabos jų pačių daromais prasikaltimais, tol jie tokius komunistinius mitingus organizuos visur, net pačiose Jungtinėse Tautose.

B. G

AČIŲ UŽ SIBIRO TREMTINIO ATSIMINIMUS

Dirvoje spausdinamus A. Valasevičiaus atsiminimus iš pergyvenimų Sibiro tremtyje skaičiau nuo pirmojo tęsinio, Gaila, atrodo, jie jau baigiasi.

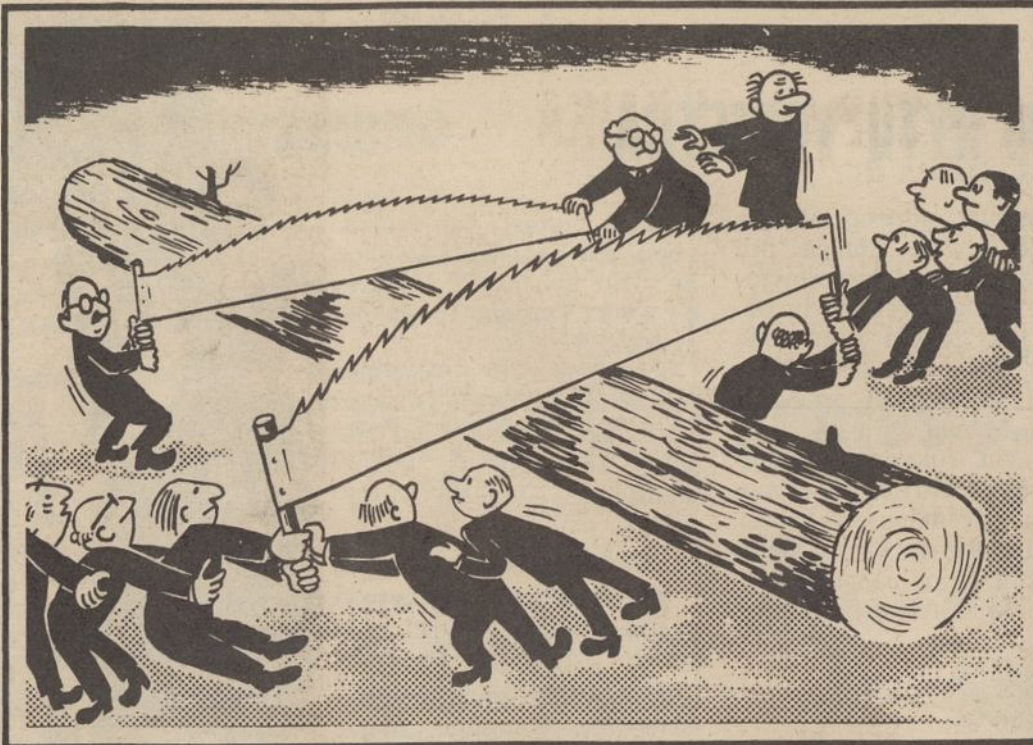
Ką tik perskaitys 45-tąjį tęsinį: "Gaunam pranešimą, kad mus išleidžia", nutariau parašyti ir padėkoti Dirvai už spausdinimą, o autoriui, A. Valasevičiui, už parašymą atsiminimų.

Tos karčios, sunkios ir tragiškos gyvenimo epopejos perkeltautojas -- atsiminimų autorius -- gana ilgą tęsinį parašė labai paprastais žodžiais, paprastais sakiniiais ir be jokio įmantrumo, tačiau, pasakyčiau, toks jo rašymo būdas šiam atveju gal buvo pats tinkamiausias, nes stiliaus įvairios puošmenos -- galėtų tik paskandinti neraiškumą ir nublukinti Sibiro kankinio pergyvenimus.

Iš visa ko matyti, kad autorius nė nesistengė rašymo stiliaus dailinti (šiek -- tiek pavyzdžių iš sibiriečių vartojamo kalbos "leksikono"), o rašė paprastai, gyvenimiškai ir nuoširdžiai, plunksną pamirkydamas rytum pergyvenimų, vargų, nevilties ir tragiškos tikrovės raišale...

Kaip ten bebūtų, atsiminimų autoriaus tikslas, reikia skaityti, pilnai atsieltas. Jis savąja plunksna užfiksavo tai, ką ir kiti -- ne dešimtys, ne šimtai, bet tūkstančiai lietuvių pergyveno baisiam Sibiro pragare. O dabar dar tenai tebekenčia, būdami nubausti "be teisės grįžti Lietuvon".

Reikėtų, ir būtinai reikėtų, šiuos A. Valasevičiaus atsiminimus išleisti atskira knyga. Tegul jie būtų įamžinti pastovesne forma ir tegul iš jų būtų mato- ma ateinančioms kartoms, kiek vargta ir kentėta lietuvių nuo

Taip dirbdami Lietuvos laisvės bylai nieko nelaimėsime!

KODĖL TEBĖRA NEPASIRUOŠTA LIETUVOS BYLOS GINTI?

V. Rastenis

Dr. P. Daužvardis, Lietuvos konsulas Chicagoje, pagerbęs Lietuvos Nepriklausomybės Tautos Tarybos suvažiavimo dalyvius ir svečius savo dalyvavimu jų pobūvyje -- vakarienių, atsiliepdamas į nurodymą, kad oficialiam nepriklausomos Lietuvos pareigūniui Lietuvos Nepriklausomybės Tarka yra tiesiogiai jo kalba, kvietė LNT gyvau padirbėti, kad pagaliau galėtumėm pasijusti pasirengę Lietuvos nepriklausomybės bylą ap-

ginti. Jis nurodė, ir visiškai teisingai, kad jeigu dabar nepriklausomų valstybių vyriausybės imtų ir išklaustų mūsų memorandumuose bei rezoliucijose dažnai dėstomą prašymą išskirti Lietuvos nepriklausomybės bylą Jungtinių Tautų Organizacijoje, tai pasirodytų, kad mes esam visiškai nepasiruošę tos bylos ginti.

Kokiomis priemonėmis kovojama

Prezidentiniai rinkiminiai metai Amerikoje visuomet yra kupini įtampos, jausmo, karštos partinės politikos, kuria nuspalvintas kiekvienas rašinys, debatas, ginčas.

Jau kelinti metai aktyviau į partinę veiklą, ypač prezidentinius rinkimus, jungiasi ir Amerikos lietuviai. Jų padėtis bent kiek kitokia nuo reguliariųjų demokratų ir respublikonų, nes jie be kitų interesų turi dar vieną -- daugeliui bene svarbiausią -- Lietuvos klausimą. Kiek lietuviams respublikonams ar demokratams svarbus jų partijų angažavimas šiuo klausimu, tiek jų interesai sutampa ir čia neturėtų būti ginčų. Šioje srityje turėtų vyrauti "bipartisanship" pačia gražiaja to žodžio prasme.

Iš kitos pusės, nežinrnt nieko, abiem sparnams, tiek respublikonams, tiek lietuviams demokratams būtinas rinkiminių priemonių garbingumas, atsisakant melo, šmeižto, diskriminacijų ir t.t.

O vis dėlto lietuviai respublikonai neapsiėjo nenuklydę nuo tiesos. Šiuo atveju -- sekantis

sužvėrėjusio ir brutalaus prieš -- komunistų, okupavus jiems mūsų šventą žemėlį -- Lietuvą. Pranas Alšėnas, Toronto, Canada

DABAR VĖL MATAU

Pernai, po geros žinios tautininkų subuvime, kad bus siekiama politinės lietuvių vienybės bent veiksmuose, Dirvą vėl pradėjau skaityti tikėdamasis, kad ta linksme ir bus einama. Dabar vėl matau, kad nieko iš pen- erių metų klaidžiojimo nepasimokyta ir kad vėl sukama senovės keliu, kuris nieko gero nežada. Tokiu keliu džiaugiasi tik Lietuvos pavergėjas.

Tokia būkle esu labai nusivylęs, nes ji parodo lietuviškų veiksmų nesveikas asmenines ir partines ambicijas, kuris neleidžia Lietuvos reikalo aukščiausiai pastatyti.

Dėl tokios būklės jau daug lietuvių yra į viską numoję ir nei Tulkai, nei ALTui nebeduoda cento. Ir jei tokia būklė dar užsisės, tai ir patys karščiausieji nusivils. Ir tada mūsų partiniai rabinai bus dar daugiau kalti, kad nemokėjo žiūrėti į ateitį bent 20 metų pirmyn.

Juozas Vainelkis, Chicago

pavyzdys. L. Valiuko redaguojamas Amerikos Lietuvių Respublikonų Lygos biuletenis neseniai pasigardžiuodamas įsidėjo "žinią", esą vienas J. F. Kennedy patarėjų Chester Bowles 1950 m., būdamas Connecticut gubernatoriumi, atsisakęs Vasario 16-osios d. proga išleisti proklamaciją lietuviams. Biuletenyje sakoma, jog esą Ch. Bowles teigęs, kad Lietuva yra Rusijos dalis ir nėra ko čia rūpintis...

Tai negražus ir melagingas faktas. Ch. Bowles ne tik 1950 m. išleido proklamaciją, bet dar gi pareiškė ta proga savo užuojautą pavergtai Lietuvai, tikėdamas, kad ji bus laisva ir viltį, kad jos žmonės vėl netruks valdys laisva ir nepriklausoma Lietuva.

Štai ką rašė 1950 m. vasario mėn. 16 d. HARTFORDCOURANT laikraštis:

Governor Bowles Wednesday proclaimed today as Lithuanian Independence Day and urged concentrated effort through the United Nation "on behalf of Lithuania and other European nations which have been deprived of their selfgovernment".

The Governor stated, "Thirty-two years ago Lithuania achieved her independence after a long and difficult struggle for recognition as a free nation. During the next two decades, until the outbreak of the Second World War, the citizens of this little country translated their traditional love of liberty into an effective and workable system of democratic government."

"Today Lithuania's people suffer under an alien regime which has reduced them to intense poverty and suffering. But the will for achieving human freedom still burns in Lithuania, and for that reason, Lithuanian Independence Day this year has a special meaning."

Our observance of it can signify our deepest friendship and sympathy for the people of Lithuania who still believe in democratic ideals despite the iron grip of communism."

Jeį graži kritika vienos ar kitos partijos programų ar jų klaidų yra sveikas dalykas, tai drumzdimas vandens gandai visuomet lieka nepageidautinas veiksnys.

American Lithuanians For Kennedy
Clevelando Amerikos Lietuvių Komitetas už Kennedy

Kodėl taip yra? Ar dėl apsilėidimo, ar dėl nesugebėjimo, ar dėl blogo susiorganizavimo?

Žinoma, kiekviena iš tų priežasčių turi savo nuopelnų dalį šios nemalonios padėties palai- kyme. Bet, rodos, yra dar ir kitų priežasčių dėl kurių galbūt, vistiek pasijustumėm tebesą nepasiruošę, jei ir puikiai būtų mūsų susiorganizavę, jei ir labai butumėm gabūs, ir net jei būtumėm labai uolūs bei darbštūs. Galbūt pravartu būtų tas prie- žastis pastebėti, jas apžiūrėti iš visų pusių, -- gal kartais tas padėty pastebėti kokį kitą, sėkmingesnį būdą ruoštis Lietu- vos gynybai?

Lietuvos nepriklausomybės bylos gynybą, berods, vaizduo- jamas panašiai, kaip ir koldos privatinės paskiro asmens teisės gynybą teisme. O tokiai bylai pasiruošti paprastai reikia surinkti duomenis apie visus iki esamos padėties atvedusius faktus ir žiūrėti, kaip tuos faktus gretinant su atitinkamais įstaty- mais galima priėti ginamojo asmens interesui palankių iš- vadų. Tam tikslui stengiamasi surinkti įrodymus, kurie patvir- tintų tokius ginamajam pa- lankiuosius faktus ir kurie įrodytų jam palankių įstatymų galiojimą. Drauge renkami įrodymai, kurie nuneigtų nepa- lankių faktų buvimą arba bent susilpnintų jų reikšmę byloje, ir ieškoma įrodymų, kad ne- palankieji įstatymai būtų pri- pažinti tam atvejui netaikytini, negaliojį, ar neturį būti supran- tami nepalankiąja prasme.

Panašiai ir su Lietuvos teisės į nepriklausomybę gynybą. Pasiruošimas tokiais gynybai reikalauja turėti po ranka surin- ktus ir nuosekliai bei įtikinan- čiai išdėstytus duomenis apie faktus, pagal tarptautinės teisės nuostatus ir teisingą samprotavi- mą parodančius Lietuvos teisės pagrįstumą ir tos teisės už- urpatorių neteisumą.

Turime jokių abejojimų ne- prisileidžiant į šitikinimą, kad tokių faktų ir tokių teisės nuo- statų yra gausybė, ir kad reikia tik juos gerai susiraišyti ir mo- kamai papasakoti. Jei taip bū- tų, tai reiktų sutikti, kad ligi šiol trunkanti nepasiruošimą tik tiesų tegalima paaiškinti tik ar- ba konkurencijos nebeturinčių negabumu, arba neleistiniausiu apsilėidimu. Bet bandymai tuos duomenis sukaupti ir dėstyti Lie- tuvos reikalui palankia prasme jau ne vienam yra parodę, kad su jais nėra taip papasta ir nėra taip lengva, kaip iš pradžių at- rodo.

Imkime, pavyzdžiui, etnogra- finius duomenis, reikalingus ma- terializuoti tezei, reikalaujančiai Lietuvai nepriklausomybės etno- grafines jos žemėse. Tai yra, duomenis, kurių reikia, kad būtų aišku kurios gi konkrečiai yra tos žemės, etnografiniu pagrindu tu- rinčios priklausyti Lietuvai.

Gyvybiškai svarbios vietose lyg tyčia, tie etnografiniai duo- menys nepaprastai painūs. O jeigu naudojame vėliausius duo- menis, tai jie netgi aiškiai Lie- tuvos interesams nepalankūs. Pavyzdžiui, Vilnius ir kaikurie jo aplinkiniai plotai vėliausiais laikais buvo apgyventi daugiau

nelietuviškai kalbančių ir net sa- vo lietuviškos kilmės neprišpa- žįstančių ar bent nežinančių žmo- nių. Gal dar sunkiau vė- lesniaisiais etnografiniais duo- menimis įrodinėti Mažosios Lietuvos lietuviškumą. O šių die- nų duomenimis jau visiškai ne- beįmanoma tenai remtis, nes išėitų kad tai tikra Rusija...

Žinoma, mes neužmiršime pa- reikšti, kad savanaudiškų kai- mynų dirbtinai sukurti etnogra- finiai faktai nieko neįrodo, nes tai neleistini įsibrovimai į Lie- tuvos žemes. Mes siūlysiame žiū- rėti, kaip buvo seniau, Nors tą jau nebe taip lengva dabar įrodyti, bet vis dėlto dar gali- ma parodyti gana įtikinančios medžiagos, kad seniau iš tiesų tose Lietuvos vietose etnografi- niu požiūriu buvo kitaip, kad tai buvo lietuvių žemės. Mes galime gana drąsiai siūlyti ne- žiūrėti, kaip yra šiandien, kaip buvo prieš kelias dešimtis metų, o žiūrėti, kaip buvo prieš du, tris šimtus metų, o ypač prieš penkis, net prieš septynis šimtus metų. Ten mūsų nesugriaujamie- ji argumentai! Bet... Ar galime būti tikri, kad teisių į terito- rijas įrodinėjimas prieš penkis ar septynis šimtus metų buvusią padėtimį bus tikrai tvirtas, pa- vyzdžiui, kad ir amerikiečių aky- se? Ar amerikiečiui nešaus į galvą mintis, kad teritorijų pri- klausomybės pripažinime rem- tis prieš septynis šimtus me- tų buvusiomis padėtimis šiek tiek pavojinga, nes Amerikoje kadaise šeimininkai juk buvo indėnai...

Panašų painiavų susidaro iš- toriniuose, kultūriniuose ir ypač ūkiniuose argumentuose. Jose, atrodo, bus įklimpęs nebe vienas, kas bandė, kaip sakoma, ruoš- tis ginti Lietuvos bylą tarptau- tinėse konferencijose. Tos painiavos greičiausia ir yra ta ne- be nuo mūsų beprisklausanti prie- žastis, dėl kurios nesame kaip reikiant prisirengę Lietuvos ne- klausomybės bylos ginti. Tai ne- reiškia, kad Lietuvos nepri- klausomybės reikalavimas ne- turi pakankamai pagrindo. Ne. Dažno, jei ne kiekvieno krašto padėtis gali būti labai panaši, kai reikia gintis iš nukentėju- siojo pozicijos.

(Nukelta 1 psl.)

IR TAIP BŪNA GYVENIME

VIENAS SENUKAS naktiniais rūbais išėjo iš senelių prieglau- dos, pasiprašė automobilistą, ku- ris jį nuvežė į Kent, Ohio ir paliko autobusų stotyje. Iš čia jis atvažiavo į Akroną ir nu- vyko pas draugą. Visoje šioje kelionėje niekas neatkreipė į jį dėmesio ir nepranešė poli- cijai.

GRAND MEADOW, Minn. mo- kykloje mokosi tikrai 240 mokinių. Iš jų buvo tarp 6 pir- myjų matematikos mokinių visoje Minnesotos valstybėje.

CHATTANOOGA, Tenn. vie- noje šeimoje yra dvygnukai, ku- riuos motina atskiria tik iš spal- votų spikų, kurias naudoja vys- tyklų prisegimui. Ji susirūpinu- si ką reikės daryti, kada vaikai nebenešios vystyklų.

TOLEDO, Ohio bitė pasimaišė automobilių, kurių norėjo pa- gauti drauge vežamas šuo. Sa- vininkas, norėdamas nuraminti šunį, neteko lygvarsos ir jo vai- ruojamas automobilis atsimušė į kitus du automobilius.

KINGSTON, N.Y. ūkininkui nu- gaišo arklys. Norėdamas atsi- kratyti nutarė iškasti savo lauke duobę ir tenai palaidoti. Besidar- buodamas nė nepastebėjo, kai per laukus pradėjo skubėti Ameri- can Telephone ir Telegraph Co. tarnautojai. Pasirodė, jog ūki- ninkas, bekasdamas duobę, nu- kirtu 120 telefono laidų, kurie jungia New Yorko ir Toronto miestus.

LITTLE ROCK, Ark. viena plytų įmonė pasistatė savo įstai- gą iš paausėtų plytų, kurios sukėlė susidomėjimą. Įmonė to- lias plytas pardavė po 52 cen- tus. Pačios plytos yra padengtos vienos tukstantosios milimetro storumo aukso sluogsnio ir su- daro auksinių plytų įspūdį.

Žalgirio mūšis (16)

I. Jakštas

TORNO TAIKA -- SUPUVUSI TAIKA

Lietuviai ir lenkai neapsiriko, kai, greičiausiai, privergdami kryžiuočių taktiką vakariečių, paliko Marienburgą. Vakariečiai iš spalio mėn. pradžioj pasi-

vyzdžio neturintis Jogailos riteriškas elgesys su krikščionimis belaisviais, kai jis juos priėmė lyg svečius ir į laisvę paleido, pelnė jam nemažą krikščionių pagarbą.

susidaręs po Žalgirio. Ji rodo Ordiną atsipeikėjus Vakarų paramos dėka.

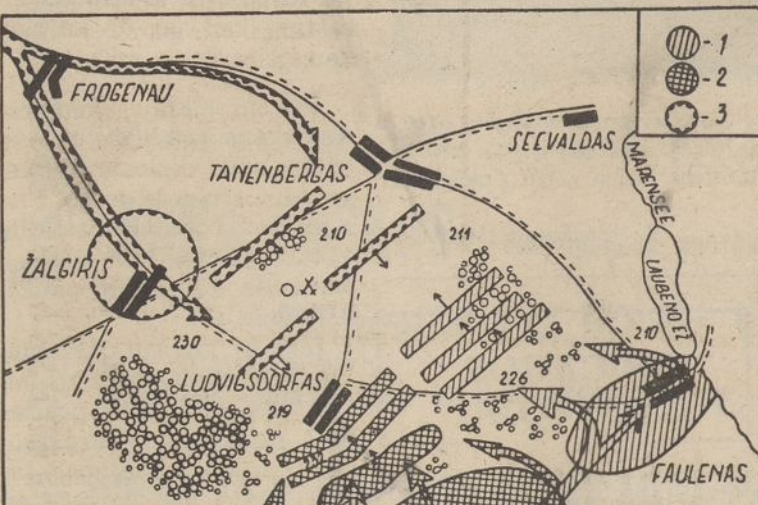
Jėgų pusiausvyrą ryškiausiai atspindi sutarties punktuose, kur kalbama apie atstatymą padėties, buvusios prieškariniais laikais; pav., belaisvių paleidimas, gražinimas miestų, pilių, žemių, užgrobtų karo metu. Tad lietuviai ir lenkai turėjo pasitraukti dar iš kelių jų įgultų laikytų Prūsijos pilių. O Ordinas sugrąžino Lenkijai Dobrynės sritį, užgrobtą 1409 m.

Atrodo, šie du punktai dėl belaisvių ir miestų gražinimo bus sukėlę ginčų. Juk sąjungininkai negalėjo lengvai gražinti turėtus aukštus dignitorius belaisvius, ypač du Pomeranijos kunigaikščius, negavę užmokescio. Anų laikų visuotinė pripažįstama taisyklė, kad belaisviai turi būti išperkami, leido jiems reikalauti mokesčio už jų paleidimą. Magistras turėjo jiems nusileisti ir jis davė ypatingą raštą, kuriuo pasižadėjo karaliui išmokėti per vienus metus 100,000 čekišių kapų grašių arba 300,000 vengriškų dukatų. Anais laikais tai buvo milžiniška suma.

Pažymėtina, jog pagal aktą ta suma atsilyginama už belaisvius ir perleidžiamas pilis. Atrodo, pilys bus šiaip sau įtrauktos į kontribuciją, kuri faktinai skirta belaisviams išpirkti.

Garsiausias taikos sutarties punktas yra kalbą apie žemaičius, dėl kurio, matyt, ir karštai ginčytasi. Pagal pagrindinį taikos dėsį, kur gražinama prieškarinė padėtis, Ordinas bus reikalaujęs atiduoti jam šią sritį, kurią jis turėjo įsigijęs pakartotiniais dovanojimais, iš dalies užsikariavęs ir pilių prisistatęs. Bet Vytautas, kuris tuo metu turėjo žemaičius, nesutiko tenkinti Ordino reikalavimo. Ginčui baigti surasta formulė, kur Vytautas ir Jogaila pasilaiko žemaičius, nors Ordinas jų ir neišsižada. Saliamoniška sprendimą dokumentuoja jau pirmas sakiny: "žemaičių žemė išskiriama (excipitur. Ne "pa-imama", kaip šis lotyiškas žodis klaidingai vėčiamas Liet. Is. Šalt. 1, 88 ir tuo būdu iškraipoma taikos sutarties prasmė). Iš ko ji išskiriama? Aišku, iš Ordino žemių, apie kurių gražinimą pirmesniame punkte

(Nukelta 1 6 psl.)

Žalgirio mūšio schema: 1 — lietuviai, 2 — lenkai, 3 — kryžiuočiai.

rodė pirmiausia Pamarėly ir traukė susitikti su Plaueno jėgomis. Jogaila tuojuo žygiavo prieš vakariečius ir laimėjo mūšį ties Koronovu (spalio 10 d.).

Šis laimėjimas daug svėrė tolimesniose Jogailos ir Ordino santykiuose, vedusiuose tarp kovų ir pasitarimų prie taikos. Tiesiog pa-

KODĖL TEBĖRA...

(Atkelta iš 4 psl.)

Per penkiolika pastarųjų metų naujos nepriklausomos valstybės pirmiau Azijoje, dabar Afrikoje, dygsta kaip grybai po lietaus. Vėta pastebėti ir įsidėmėti, kad reta kuri iš jų savo teises būti nepriklausoma remia tolimos praeities raktais ar šimtmečių kultūros vertybėmis. Daugiausia jų laimėjimą lemia dabartinė padėtis. Patinka tai mums ar nepatinka, bet ir labai išmintingose, netgi labai intelektualiose tarptautinės politikos lėmėjų viršūnėse tebedegantieji faktai net ir mažiau logikos savyje beturintieji, lengviau suprantami, greičiau pripažįstami reikšmingais, negu nuosekliausiai teisės pagrindžianti tolimesnioji praeitis.

Lietuvos byloje į praeities duomenis, žinoma, jokių būdu nereikia numoti ranka. Tie duomenys, moksliskai surišti ir nenuginčijamai išdėstyti, gali labai daug padėti. Bet lemiamas veiksnys gali būti tik dabartinis, tos pačios dienos faktas, kad Lietuva nevertai kenčia savarankumo atimta, ir kad ji dabar siekia ir reikalauja laisvės. Tą Lietuvos skundą ir tą jos reikalavimą bolševikinė rusų valdžia stengiasi užgniaužti ir nuslėpti. Lietuvos bylos gynimas todėl ir bus, visų pirma, išaiškinimas ir išklėsimas aikštėn dabartinės padėties Lietuvoje.

Viename iš Lietuvos Nepriklausomybės Tautos Tarybos pareiškimų sakoma:

"Visokios laisvėje esančių lietuvių veiklos svarbiausiu pamatu ir krypties rodykle laikome Lietuvos būklės pažinimą".

Bet ten pat tuojau pareiškiam, kad: "Ligi šiol nei iš viso lietuvių, nei LNT specialiai tam reikalui padarytos pastangos nėra patenkinamos. Galimybės Lietuvos būklei pažinti pastaraisiais metais yra labai padidėjusios, bet priemonių tomis galimybėmis pasinaudoti nesame pasirūpinę". Štai čia bene ir bus pirštu parodyta į vieną iš didžiausių priežasčių, kodėl dar negalime laikyti savęs pasiruošusiais Lietuvos bylos ginti, jeigu ta byla dabar būtų staiga paskirta į posėdį".

Kalbamas LNT Tarybos pareiškimas baigiamas šiuo iš tos padėties nuosekliai išplaukiančiu pasiryžimu:

"Todėl ypač stengsimės išamoningai platesnius lietuvių sluoksnius apie išsamesnį Lietuvos būklės studijavimo reikšmę bei apimtį, tikslu sutelkti tam reikalui žymiai daugiau lėšų ir žymiai daugiau intelektualinių pajėgų".

Torno taika yra, gali sakyti, pavyzdys taikos be nugalėtojų ir nugalėtų. Ji jokių būdu nedokumentuoja didžiosios Žalgirio pergalės. Joje atsispindi beveik išlygintas priešų jėgų santykis,

Bajoras Miknas Riesteragis atidengia Žalgirio mūšio "nežinomą didvyrių" pagerbti paminklą...

Naujoje Zelandijoje Aucklando universiteto surengtame studentų tarptautiniame koncerte labai gražiai pasirodė lietuvių studentų grupė, išpildydama keletą tautinių šokių, apie kuriuos labai gražiai atsiliepė vietinė spauda.

LIETUVIAI STUDENTAI N. ZELANDIJOJE

Prieš trejetą metų Aucklando Universitete N. Zelandijoje, įsteigė Students International draugiją. Draugijos tikslas apjungti universitete studijuojančius svetimšalius ir vietinius studentus, supažindinti vieni kitus su savo kraštų kultūra, esama padėtimi bei siekimais.

Dauguma studentų draugijoje yra iš Pietryčių Azijos kraštų bei Ramiojo Vandenyno salų. Tai malajiečiai, indai, kiniečiai, Fiji

salų gyventojai ir kiek mažiau iš Bornejo, Burmos ir Indonezijos. Europiečių grupę daugumoje sudaro zelandiečiai ir baltiečiai -- lietuviai, latviai.

Draugija per trejetą metų surengė eilę tautinių vakarų, kurių programa būna skirta kokiame nors kraštui ir jo žmonėms išryškinti. Tokius vakarus yra surengę kiniečiai, lietuviai drauge su latviais, indai, malajiečiai ir Fiji studentai.

Lietuvaitės studentės Audronė Cibulskytė ir Kristina Kaminskaitė, šokusios tautinius šokius, Aucklando universiteto surengtame tarptautiniame koncerte.

Auckland Star nuotrauka

Nesigiriant reikia pripažinti kad lietuviai ir latviai studentai įvedė tradiciją, kuri iškėlė Students International vakarus į populiariausius rengimus visame universitete. Mes, po savo programos, paruošėme tautinių patiekalų vakarienę. Ji savo įvairumu ir gausumu nustebino, na ir pasotino apie šimtą studentų. Mūsų vakarienė buvo praminta puota ir apie ją kalbėjo ne tik studentai, bet ir lektoriai. Dar net ir po metų vienas kitas kolega ją prisimena.

Po lietuvių - latvių vakaro kiekviena grupė ruošė tautinių valgių vakarienes. Be tautinių vakarų draugija surengė keletą iškilų, diskusinių pasikaitų ir savaitgalio stovyklų.

Šiais metais Students International surengė tris koncertus. Kaip lietuviška-latviška vakariene išgarsino draugiją tarp universiteto sienų, taip šie koncertai sukėlė didelį susidomėjimą už jo ribų. Abu Aucklando dienraščiai New Zealand Herald ir Auckland Star, lyg lenktiniaudami, dėjo repeticijų nuotraukas ir aprašymus kelias dienas prieš koncertų pradžią. Kelios radijo stotys davė pasikalbėjimus su koncertų šokėjais savo programose, privatus asmenys ir Rotary klubas siūlė padėti, žodžiu,

Studentė Shalima Mahomet pašoko indų šokį Bharata Natyam stiliuje.

miesto visuomenė susižavėjo universiteto studentais, o tai ne dažnai pasitaiko.

Lietuviai studentai nebuvo praleisti. Mūsų merginų nuotraukų, tautiniuose rūbuose, atspausdino Auckland Star ir vienas kolega radijo bangomis kalbėjo apie lietuviškus tautinius šokius.

Esant tokiame dideliame susidomėjimui, biletai į koncertus buvo išpirkti, ir daug kam teko nusivilti jų negavus. Spaudos ir radijo sukeltas žmonių susidomėjimas buvo atpildytas spalvinga, egzotiška ir įvairia programa. Samoa, Tahiti, Fiji ir Raratonga salų ritmingi šokiai, meliodingos dainos, mūsų kalvelis ir rugučiai, kiniečių triukšmingas liūto šokis, Burmos šventyklų šokiai, indų grakštūs judesiai ir mistiška muzika, nukėlė ne vieną stebėtoją į visai kitą pasaulį. Mūsų broliai latviai, kaip ir jugoslaviai, dainavo, Indonezijos studentai grojo savo muzikos instrumentais.

Po koncertų spauda vėl palankiai prabilo. Prie minėtų dienraščių prisidėjo Women's Weekly ir North Shore, smulkiai aprašydami ir nuotraukomis iliustruodami koncertų programą. Žmonės nesigailėjo pagyrimų, buvo gautas pakvietimas iš vieno miesto atvykti koncertuoti, bet dėl laiko stokos teko atsisakyti.

Students International paskatintas tokiu dideliu žmonių susidomėjimu ir pasisekimu, žada

(Nukelta 1 6 psl.)

KERELIS BROS.

CONSTRUCTION CO.

STATOME IVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲSŲ PAGEIDAVIMĄ.

REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

SLA prezidentas P. Dargis lankėsi Clevelande

Rugsėjo 2 dieną lankėsi SLA prezidentas P. Dargis su poniu. Čia susivienijimas yra įleidęs gana stiprias šaknis esančiose savo kuopose. Tad ir P. Dargis lankosi pas mus jau ne pirmą kartą.

Rugsėjo 2 d. P. Dargis su poniu apsilankė Dirvoje, kur B. Gaidžiūno ir V. Gedgaudo buvo supažindinti su moderniais spaudos darbų įrengimais. O tos dienos vakarą svečiai maloniai praleido B. N. Gaidžiūnų namuose.

Besvarstant įvairius susivienijimo reikalus sekančią dieną (Čiurlionio ansamblis dabar jau irgi sudaro atskirą SLA kuopą), dar sutaupta valandėlė įdomiam pašnekesiui su lietuvių radijo valandėlės vedėju J. Stempužiu. Kaip žinia, Pittsburghe P. Dargis jau ilgą laiką tvarko vieną iš lietuviškų radijo valandėlių. P. Dargis įkalbėjo trumpą žodį mūsų visuomenei, kuris sekėdienį ir buvo paskelbtas.

Popiet 136 kuopos daktaras - kvotėjas Dr. K. Pautienis ir Lietuvos budžių vadovas inž. A. Pautienis, draugė su jūros budžių įgula, pavežiojo laivu po ežerą, o grįžus pasižmonėta Jachtų Klube prie kavos puodelio. Vakare P. Dargiai dalyvavo jų garbei 136 kuopos valdybos surengtame pobūvyje veiklaus tos kuopos nario A. Dailidės šeimoje, kur pasirodė ir gerieji kaimynai -- 14 kuopos atstovai ir kiti bičiuliai.

Svarbiausios viešos išsilmės įvyko sekėdienį dviejuose vietose: LB Clevelando I ir II apylinkių drauge surengtoje Lietuvių Dienoje ir SLA 14 kuopos gegužinėje. Suskubta pakankamai paviešėti vienoje ir kitoje. Lie-

VLADAS BRAZIULIS

Povilas Dargis

tuvių Dienoje P. Dargius pasitiko abiejų apylinkių pirmininkai -- Eidimtas ir Bielinis, valdybų nariai, šeiminkės ir vis daugiau ir daugiau senų pažįstamų, seniai nematytų bičiulių, kolegų ir net mokyklų draugų. Pirmos apylinkės pirmininkai oficialiai supažindinus publiką su

prezidentu, sveikinamąjį žodį tarė JAV LB centro valdybos atstovas Ed. Karnėnas. P. Dargis atsakydamas, įdomiai apibūdino susivienijimą gimusį Aušros laikais ir ta pačia kryptimi bei dvasia žengiantį per 75 metus. Palygino visų mūsų bendruomenę su susivienijimu, tardamas, kad jeigu PLB yra visos svetur besiblaškiančios tautos dalies siela ir veidas, tai iš organizacijų didžiausia yra SLA, turis per 12,000 narių ir apie 4 milijonus kapitalo, iš kurio jau per pusę milijono yra išleista svarbiems mūsų kultūros tikslams. Paminėjo ir LRRSA, aiškindamas, kad, kiek dabar tie abu susivienijimai eina greta, tiek ateityje gali vėl suartėti.

SLA 14 kuopos gegužinė sudarė visai šeiminkiškos įspūdžio. Kuopos pirmininkas A. Praškevičius su poniu, nemažai kuopos narių bei svečių jau buvo belaukiant ponų P. Dargių, sulaukę džiaugėsi jais, vaišino ir linkmino iki sutėmų.

Tokie, nors ir retoki, vadovaujančių asmenų atsilankymai, tikrai gaivina kiekvieną. Labai geistina, kad visur, kur tik tai įmanoma, jie būtų dažnesni.

ROCHESTER

IŠSIKĖLĖ Į CHICAGĄ KRIVIŲ (KRIVICKŲ) ŠEIMA

Iš Rochesterio N.Y. per dešimt metų daug šeimų išvažiavo į didesnius miestus: kas darbo sumetimais, kas į giminių didesnę susibūrimą, kas dėl sveikatos -- pakeisti klimatą ir t.t. Išvažiavo keli daktarai (Stankaitis, Balčiūnas, Butrimas, Šalna, Šukys, Ramonas ir k.), dailininkas Vilimas, muzikais Armonas, inž. Jasulaitis ir daugelis kitų.

Rugpjūčio 26 d. mūsų nedidelė kolonija vėl neteko vienos šeimos: Jonas ir Ramutė Kriviai su dukrele Virginija ir uošvė p. Rūdvaliene išsikėlė į Chicago didmiesį.

Čia, Rochesterio, p. Kriviai buvo tvirtai įsikūrę, gyveno savaime name ir atrodė, kad bus jau nuolatiniiais mūsų apylinkės bendruomenės nariai. Jie veikliai dalyvavo visuomeniniame gyvenime. Nebuvo susirinkimo ar poilsio, kad nebūtume matę pavyzdingos Krivių ketveriukės. Dvylikametė, dailiai nauaugusi Virgute, dažnai pasipuošusi tautiškais drabužiais, švietė pavyzdžiu visoms lietuvaitėms.

Draugai ir pažįstami galisi netekę prietelių, o bendruomenė -- pavyzdingų narių.

1952 m. susidarius Vasario 16 gimnazijai remti būreliams, per 8 metus Kriviai buvo pastoviais būrelio nariais, suaukodami gimnazijai remti visą šimtinę.

Dešimt metų veikiančią mūsų radijo valandėlę taip pat uoliai rėmė, priklausydami radijo klubui, kuriam nario mokesčių suaukojo taip pat nemažiau šimtinės.

Krivių namus, be kitų laikraščių visad lanko ir Dirva. Lietuviška knyga ir kiti mūsų spaudos leidiniai puošia jų namus.

Ramutę Krivienę matėme visuomeninėje tarnyboje: prieš didžiasias šventes su aukų lapu rinko aukas vargan patekusiems tautiečiams šelpti Vokietijoje. Išvažiuojančius p. Krivius per radiją atsisveikino ir palinkėjo

gražios sėkmės Chicagoje: Vasario 16 gimnazijai remti 58 būrelio vardu - Pranas Saladzius, būrelio vadovas, Radijo Klubo vardu - Pranas Puidokas, klubo pirmininkas ir Bendruomenės vardu - Kazys Sabalis, v-bos pirmininkas.

Linkime p. Kriviams, besidžiaugiant didmiesčio gyvenimu, sėkmės ir visuomeniniame darbe ir visada prisiminti paliktąjį Rochesterio mūsų bendruomenę.

P.S.

NAUJI ASS CENTRINIAI ORGANAI

Korespondencinis Akademinių Skautų Sąjūdžio Suvažiavimas (KASSS), vykęs nuo liepos 18 d. iki rugpjūčio 31 d., išrinko naujus centrinius ASS organus. Kandidatų buvo 33, išrinkti -- 16.

Akademikų Skautų Draugovės (ASD) Garbės Teismą sudaro fil. Birutė Bulotaitė, fil. Birutė Petrušytė ir fil. Zita Sodeikienė; ASD Garbės Gynėja -- t. n. Aldona Ščiukaitė; ASD Vadovė -- t. n. Jūratė Koklienė (Laikūnaitė).

Korp! VYTIS Garbės Teismą sudaro fil. Edmundas Korzonas, fil. Leonas Maskaliūnas ir fil. Antanas Dundzila; Korp! VYTIS Garbės Gynėjas -- fil. Bronius

DIRVOJE GALITE UŽSISAKYTI ŠIUOS KARIO LEIDINIUS

1. O. Urbonas. "1410 metų karas ir žalgirio mūšis". 88 pusl. teksto ir 16 pusl. priedinių iliustracijų, jų tarpe smulkios mūšio schemas dviem spalvomis. Su aplanku. Kaina -- \$3.00.
2. V. Biržiška. "Praeities Pabiroš". Rinkinys straipsnių iš Lietuvos istorijos. 352 pusl. ir 16 pusl. priedinių iliustracijų. Kieti viršeliai. Kaina -- \$6.50.
3. H. Sienkivičius. "Kryžiuočiai". Istorinis romanas -- trijų tomų. Vertė K. Jankūnas. Viršelis dail. V. K. Jonyno. Su aplanku. Kiekvieno tomo kaina -- \$3.50.

P pinigų siųskite: Dirva, 6907 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

Paskutinė šią vasarą suruoštoj LB Clevelando apylinkių gegužinė, tur būt, didžiausią džiaugsmą turėjo mažieji, nes tai buvo jų paskutinioji atostogų dieną ir kitą dieną turėjo grįžti į mokyklos suolą.

V. Pilodžinsko nuotrauka

Kviklys; Korp! VYTIS Vadovas -- senj. Viktoras Petrauskas.

Į ASS Kontrolės Komisiją išrinkti fil. Rita Stravinskaitė, senj. Adolfas Mėlinauskas ir t. n. Amanda Gelažytė.

Į Studentų Skautų Sąjungos (SSS) Centro Valdybą išrinkti fil. Aldona Avižienytė, senj. Romualdas Aninkevičius ir senj. Raimundas Šlenys.

Filisterių Skautų Sąjungos (FSS) Centro Valdyba buvo išrinkta Akiivaizdiniame FSS Suvažiavime gegužės 29 d. ir šio KASSS metu nebuvo renkama.

Šis KASSS pasisakė ir už naujo ASS Statuto papildymą nauju paragrafu (9a), kuris apriboja ASS studentų narių priklausomumą kitoms ideologinėms organizacijoms. Už balsavo 87,6% suvažiavimo dalyvių, prieš -- 12,4%.

Suvažiavimą ir rinkimus pravedė Rinkiminė Komisija, sudaryta iš ASS Clevelando skyriaus narių (M. Leknickaitė, R. Minkūnas, M. Kižienė, S. Matas, V. Kamantas, V. Vaivadaitė, V. Muliolis).

K.

DETROIT

RENGIA KONCERTĄ

ALT S-gos Detroito skyrius šių metų spalio 1 dieną, šeštadienį, 8 val. vakare, punktučiai, rengia žymaus smuikininko J. Vasyliūno smuiko rečitalų koncertą, pianinu palydimą Rasos Marijos Vasyliūnaitės. Koncertas įvyks Meno Muziejuje (The Detroit Institute of Arts), 5200 Woodward Ave. prie Kirby.

Tą dieną prašome mielus detroitiečius ir windsoriečius rengti jokių kitų parengimų, nes šis koncertas yra visų lietuvių garbei skirtas.

ŽALGIRIO MŪŠIS...

(Atkelta iš 5 psl.)

kalbama. Vadinasi, žemaičiai laikomi Ordino nuosavybe ir tik laikinai, iki Vytauto ir Jogailos gyvos galvos, jie išskiriami iš jo valdų. Nebent Vytautas ir Jogaila savo gera valia, toliau sakoma, juos atiduotų Ordinui. Bet kiekvieno atveju jie turi duoti kryžiuočiams raštus, kad po jų mirties žemaičiai jiems grįš.

Dėl šio suktas, kompromisinio sprendimo tuojau užvirs aštri diplomatinė kova, kuri truks 12 metų. Pirmiausia Melno taikoje (1422) ji baigtinai išspręsta, kada žemaičiai palikti Lietuvai.

Įdomūs yra sutarties deklaratyviniai paragrafai, kur, pav., abi šalys pasižadėjo skleisti savo kraštuose krikščionių tikėjimą, statyti bažnyčias, kovoti su pagonybe, leisti grįžti višiemis karo pabėgėliams į savus kraštus bei dvarus.

Kukli yra Torno taikos sutartis akivaizdoj "didingos ir atmintinos žalgirio pergalės", kaip Dugošas patetiškai rašė. Bet tas pats Dugošas nebuvo teisus, kai jis kaltino Vytautą Lenkijos išdavyste už tai, kad jis neišgavo iš Ordino jokių seniau užgrobtų lenkiškų sričių. Lyg iš pavydo jis priekaištavo Lietuvos D. Kunigaikščiui, kad jis sugebėjo išplėsti iš Ordino žemaičius, o Lenkijai -- nieko. Iš tikrųjų, Vytautas gavo tai, kas anose sąlygose tebuvo galima. Jis negalėjo nepaisyti rėmusių Ordiną Vakarų, kurių atstovs, Viurburgo vyskupas, sėdėjo taikos derybose.

Antra vertus, visa Torno taika buvo daugiau faktinės padėties konstatavimas ir nepakeitė pačios įvykių eigos. Ji buvo "supuvusi taika", kaip ją pavadino C. Krollmannas, ir davė progos tolimesniems ginčams. Jos nuostatai neturėjo įtakos lemtingiems ano didžiojo karo padariniams Pabaltijo kraštuose.

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ją džiaugiasi. Pastebėjus, ar Dirvą skaito jūsų pažįstami ir kaimynai. Jei neatsiųskit jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

N.Zelandijoje

(Atkelta iš 5 psl.)

sekančiais metais surengti panašų koncertą Aucklando rotušėje. Koncertas davė piniginių pinigų. Dalį pinigų Students International paskyrė nuo žemės drebinimų nukentėjusiems Čilės studentams. Taip pat komitetas nupirko Teisūčio Zikaro litografiją -- Figūros ir padovanojo universiteto bibliotekai. Lietuviai studentai universiteto bibliotekai dovanojo Henriko Šalkausko kūrinių -- Derliaus Fragmentai Nr. 2.

Vyriausias bibliotekininkas mūsų dailininkų darbais buvo labai patenkintas ir pasakė, kad tuoj pat praneš universiteto senatui. Abu darbai nupirkti iš Australijos lietuvių dailininkų parodos rinkinio, kurį prieš metus laiko atgabeno universitete studijuojas lietuvis.

Nuo pat Students International įsisteigimo į jo komitetą įeina tai lietuvis, tai latvis kolega. Taigi visada yra kas rūpinasi mūsų reikalais.

Pabaltiečiai studentai turi labai draugiškus ryšius su Azijos tautų studentais ir dažnai jiems primena, kad pasisaugotų komunistų "draugystės", kuri prarijo Pabaltijos respublikas. P.

Burmietės seserys studentės June ir Shirley Khinn tarptautiniame studentų koncerte Aucklando universitete po lietuvių programos išpildė modernišką burmietišką šokį Na-Par-Twa.

Dr. J. Girnius, vienas iš Lietuvių Enciklopedijos redaktorių, Lietuvių Fronto bičiulių stovykloje skaitė dvi paskaitas: "Kritiškas žvilgsnis į amerikiečių tautos dvasią" ir "Tauta ir kultūra".

V. Maželio nuotrauka

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAin 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausite pigia kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

J.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd. Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

DIRVA

Nr. 104

1960 m. rugsėjo 9 d.

KAS IR KUR?

• **Ped. Lituanistikos Institute, Chicagoje**, mokslas pradedamas rugsėjo 17 d., 9 val. 30 min. r. Tą dieną prašomi registruotis ir naujieji klausytojai. Ši semestrą Institute skaitomi šie kursai: lietuvių kalbos dialektologija (prof. dr. P. Jonikas), lietuvių kultūros istorija (dr. V. Sruogienė), literatūrinės srovės (realizmas, simbolizmas, estetizmas) impresionizmas) ir jų atgarsiai lietuvių literatūroje (Domas Velička), lietuvių literatūros dėstymo metodika ir mokyklinė praktika (Al. Dundulis), iškalba (Br. Markaitis, S. J.), pagrindinis lietuvių kalbos kursas — rašyba, sintaksė, tartis (Domas Velička). Šis kalbos kursas dėstomas tiems Instituto studentams, kurie klauso tik lietuvių kalbą.

• **Dešimtas Balso Seimas.** Kas dvieji metai šaukiami Balso seimai, į kuriuos vyksta po vieną delegatą nuo 25 ar jų dalies narių. Seime tvirtinamos Balso veiklos 2-ųjų metų apyskaitos (jos 1958-60 m. siekia 640,000 dolerių), renkama direktorių taryba. Šiais metais dešimtas Balso Seimas įvyks Chicagoje lapkričio 24-27 d.d. Tėvų Jėzuitų patalpose Jaunimo Centre.

• **Šiuo metu aktyviai veikia 62 Balso skyriai**, kurie per paskutinius dvejus metus surinko ir prisiuntė į Centrą tiesioginiai nenominuotai šalpai 69,629 dolerių pinigais ir virš 150,000 svarų rūbais ir avalyne. Balso skyriai ir atskiri asmenys per Balso Centrą dar nusiuntė: Vasario 16 gimnazijai virš 42,000 dolerių, Salez. gimnazijai arti 6,000.

Per du metus skyriuose posėdžiauta, seimavota iki 500 kartų, aukoms sukelti padaryta per 200 įvairių parengimų-rinklavių.

• **Žalgirio mūšio sukakties minėjimas ir tautos šventė** Montrealyje, Kanadoje, rengiama rugsėjo 11 d., 3:30 val. McGee salėje — 220 Pine Ave. Kalbės J. Žmuidzinas ir Dr. V. Sruogienė, o meninę programą atliks J. Akstinas, A. Paškevičienė ir A. Keblys.

DIRVOS 45 METŲ SUKAKTIES RĖMĖJAI

Dirvos 45 metų sukakties rėmėjais įsijungė:

O. Ivaškienė, So. Boston	5.00
K. Pocius, E. Chicago	8.00
A. Misiūnas, Clawson	5.00
A. Cepulis, Philadelphia	5.00
Iz. Motekaitienė, Chicago	5.00
A. Mackevičius, E. Chicago	1.00
L. Balzaras, Chicago	2.00
Ad. Stacina, So. Bend	5.00
F. Pempė, Philadelphia	5.00
J. Jurkūnas, Chicago	10.00
M. Bezumavičius, Yonkers	5.00
E. Jurkevičienė, Toronto	5.00
S. Jatulis, Garwood	5.00
B. Benotas, Toronto	6.00
J. Končiūtė, Cleveland	5.00
Janina Simutis, N. York	5.00
V. Valteris, Waterbury	5.00
V. Mažeika, Lake Zurich	5.00
K. Virbickas, Phila.	5.00
Alf. Pimpė, Chicago	5.00
V. Vaičiūnas, Detroit	5.00
J. Lukas, Phila.	1.00
St. Trinka, Chicago	\$3.50
J. Rastenis, Cleveland	5.00
Dr. J. Maurukas, Elyria	5.00
P. Dabrila, Cleveland	5.00
V. Grudzys, Euclid	5.00

A. Poderys, Baltimore	5.00
P. Machulis, Brooklyn	5.00
J. Vinciušas, Chicago	5.00
V. Užpurvis, Windsor	2.00
T. Meškauskas, E. Chicago	5.00
I. Stungevičius, Chicago	5.00
V. Dabrila, Worcester	1.00

Rėmėjams širdingai dėkojame.

• **Inž. A. Jirkus**, tris metus specializavęsis Anglijoje, gavęs daktarą, grįžta į Kanadą ir dirbs Tyrimų Institute Otavoje.

• **Dr. Gedeminas Čekas** ir žmona **Aldona (Noakaitė)**, grįžę iš povestuvinės kelionės po Europą, apsigyveno 101 Medway St., Providence 6, Rhode Island. Tel.: Jaskson 1-4204.

• **A. Zomer**, iš Binghamton, N. Y., mokėdamas už prenumeratą atsiuntė ir \$1.00 auką.

Toronto VII-je Kanados Lietuvių Dienoje dalyvavusieji lietuviai, sekmadienį, rugsėjo 4 d. išklaušė iškilmingų pamaldų šv. Jono kapinių aikštėje.

M. Pranevičiaus nuotrauka

BOSTONO LIETUVIŲ ŽINIOS

CHORO PAGERBIMAS

Bostono Lietuvių Mišraus Choro pagerbimas įvyks rugsėjo 11 d. Romuvos parke, Claremont Ave., Brockton, Mass. Pagerbimo pagrindu imama visa komp. Julius Gaidelio vadovauto anksčiau vyrų choro, o dabar jau mišraus choro veikla. Tačiau progą pagerbimui sudarė to choro išleisti plokštelė, kurios pasirodymo choras savo veiklą praplėtė.

Pagerbimą rengia Laisvės Varpo radijo programa, uoli kultūrinį reikalų populiarintoja. Atsižvelgiant į pagerbimo vieneto populiarumą ir rengėjų iškilumą, pagerbime laukiama daug lietuvių iš įvairių kolonijų. Pagerbimo programa bus tokia: nuo vidurdienio iki 4 val. lietuviškoji muzika iš specialiai paruoštų juostų 4 val. pats pagerbimas, kuris apima choro pasveikinimą ir atžymėjimą, o taip pat meninę dalį. Meninėje dalyje pasirodys O. Ivaškienės tautinių šokių grupė, pats choras ir kiti meniniai vienetai, kurie pakviesti įsijungti į programą. Nuo 5 val. iki 9 val. šokių, kuriems gros F. Šmito orkestras.

Visą laiką veiks įvairių valgių ir gerimų bufetas. Į pagerbimą kviečiami visi lietuviai iš arti ir toli. Šis pagerbimas — tai lyg naujas posūkis vietos visuomeninėje ir kultūrinėje veikloje.

LAISVĖS VARPO MĖGINIMAS

Šiuo metu Bostono apylinkėse veikia 4 radijo programos lietuvių kalba. Tai bene turtingiausia apylinkė radijo programomis. Labiausiai klausoma yra Laisvės Varpo programa, suorganizuota ir vedama visuomeniniais pag-

rindais. Ji išsilaiko ne skelbimais, bet klausytojų įnašais ir pelnu iš parengimų.

Kad šioji programa būtų dar plačiau ir geriau girdima, nuo rugsėjo 4 d. ji perduodama ne tik AM bangomis 1190 kilociklų, bet taip pat FM bangomis 105.7 megaciklų. Tačiau naujai gautos FM bangos gerokai pakelia programos išlaidas. Todėl kviečiami visi klausytojai kuo skubiausiai pasisakyti — pageidauja jie FM bangų ar ne? Jei neatsiras didesnis skaičius tokių, kurie norėtų FM bangų, tai jų bus atsisakyta.

Dabar FM bangos paimtos tik rugsėjo mėnesiui mėginimo tikslu. Galutinis sprendimas FM bangų reikalu bus daromas tik pagal klausytojų atsiliepimus.

• **Bostono Lietuvių mišrus choras**, vadovaujamas kompozitoriaus Julius Gaidelio, išleido 17-kos dainų "HI-FI" plokštelę. Ją galima gauti per pavienius choristus arba per valdybą. Kaina apie \$4.50.

• **Česlovas Kiliulis**, Bostono skautų Vyčių Draugovės, turinčios 38 aktyvius narius draugininkas, atlikęs dviejų savaitių karo pratimus Fort Drum, New York, grįžo į Bostoną.

• **Birutė Jakniūnienė** ir **Danutė Radžiūnaitė** įsijungė į plačiąją Dirvos skaitytojų šeimą.

• **South Bostono Lietuvių Piliiečių Klubas** nutarė užsisakyti visus populiarenius

Solistė V. ŽIEMELYTĖ, Septintosios Lietuvių Dienos koncerte, įvykusio Toronte, atlieka meninę programą.

J. Garlos nuotrauka

Toronte įvykusiame rugsėjo 3 ir 4 d. VII Lietuvių Dienos tautinių šokių festivalyje dalyvavo apie 200 šokėjų.

J. Garlos nuotrauka

lietuviškus laikraščius ir susirasti.

• **Bostono BALF'o skyriaus** gegužinė, dėl mažo skaičiaus publikos, šiais metais davė tik \$119.13 pelno. R. B.

Argentinos lietuviai Satkauskai, kurių abi dukterys tarnauja Transcontinental lėktuvų bendrovėje ir dažnai skraido į Australiją, Europą ir Š. Ameriką, šį rudenį visi atskrenda į New Yorką praleisti atostogų. Nuotraukoja Rita, Antanas, Violeta ir Genovaitė Satkauskai.

P. Ožinsko nuotrauka

Hamiltono lietuvių žinios

LIETUVIŠKIEJI NAMAI

Savų namų išsigijimo klausimas imtas judinti dar prieš ketelį metų. Pradžiai buvo gana sunki. Realiai nieko nebuvo galima žadėti kas žavėtų arba patrauktų. Tačiau darniai ir energingai veikiant, jau 1956 m. lietuvių namų išsigijimo idėja rodo vis daugiau pritarėjų. Iki 1958 m. pavasario LN fonde susidarė virš 34,000 dol. suma.

Tuometinė valdyba, gavusi dalininkų susirinkimo pritarimą, užpirkė nuosavybę su kinu, krautuvėmis, gyvenamais butais ir kt. Įrengimais už \$ 173,000. Dviejų metų laikotarpyje namai davė \$22,418.20 ir akcinis kapitalas išaugo iki \$87,100. Tokiu būdu bendra suma jau sudaro \$107,618.20.

(rb)

niečiai turėtų būti sektinu pavyzdžiu visoms kolonijoms, kurios savo nutarimus dar tebe laiko protokolų knygoje.

CHICAGO

AUKSO AUKOS PAMINKLUI

Žuvusiųjų dėl Lietuvos laisvės paminklo statybai, vykdomai Chicagoje pastaruoju metu paaukojo senas rusų aukso monetas šie asmenys: Domicelė Dirman-tienė (Prof. S. Dirmanto žmona) 10 aukso rublių ir savanoris —kūrėjas Kostas Petrauskas dvi monetas po 5 aukso rublius. Anksčiau, asmuo pasivadinęs M.L.R.S.R., paaukojo 15 aukso rublių monetą.

Lietuvos žemės saujos ir statymo akto įmūrijimo į paminklą iškilmės įvyks rugsėjo 11 d. po 11 val. pamaldų Tėvų Jėzuitų koplyčioje. Mišias už žuvusius ir mirusius dėl Lietuvos laisvės atnašaus vyskupas Vincentas Brizgys.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Waterburio skyriaus nariui

ANTANUI KUDIRKAI

staigiai ir netikėtai mirus, jo žmonai, sūnui, dukrai ir kitoms giminėms gilią užuojautą reiškia

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Waterburio skyrius

Didž. Gerb.

ANTANUI KUDIRKAI

staigiai ir netikėtai mirus, žmonai, sūnui ir dukrai gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Eva, Irena ir Martynas Kleinaičiai

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Waterburio apylinkės nariui

ANTANUI KUDIRKAI

staigiai ir netikėtai mirus, žmonai, sūnui, dukrai ir kitoms giminėms gilią užuojautą reiškia

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Waterburio apylinkė

Steponui J. Minkui (kairėje), Lithuanian Radio Broadcasting Corporation, Inc. vedėjui, Amerikos valdžios pareigūnas Gerard Flint, įteikia padėkos pažymėjimą už \$1,000,000 vertės "U. S. Savings Bonds" išplatinimą. Steponas Minkus, žmonos talkinamas, 1934 m. balandžio 1 d. įsteigė aukščiau minimą radio korporaciją ir jau 27-ti metai kai be pertraukos kas sekmadienį linksmina bei informuoja Bostono ir apylinkių lietuvius. Jų vadovaujamoje "Baltic" gėlių ir dovanų krautuvėje, 502 Broadway, South Boston, Mass., gaunami visi lietuviški laikraščiai, knygos, ir žurnalai.

(rb)